

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorální a spirituální teologie

Bakalářská práce

2016

Viera Judita Masničáková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorální a spirituální teologie

Viera Judita Masničáková

**AUGUSTINOVÉ VPLYVY V PREMONŠTRÁTSKEJ
SPIRITUALITE SO ZVLÁŠTNÝM POHĽADOM: NEPOKOJNÉ JE
SRDCE NAŠE, KÝM NESPOČINIE V TEBE**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. Dr. Michal Altrichter Th.D.

Obor: Teologické nauky

OLOMOUC 2016

Prehlasujem, že predkladanú bakalársku prácu som vypracovala samostatne a použila som len uvedené pramene a literatúru.

V Humpolci, 20. február 2016

Moja vďačnosť zo srdca patrí Doc. Dr. Michalovi Altrichterovi, Th.D., za cenné rady, ktoré mi poskytol pri vypracovaní bakalárskej práce. Ďakujem mojím spolusestrám: v komunite Humpolec a v Českomoravskej a Slovenskej provincii.

OBSAH

ÚVOD	6
1 SVÄTÝ AUGUSTÍN	8
1.1 Svätý Augustín a nepokoj Srdca	9
1.1.1 Nepokoj duchovného hľadania	11
1.1.2 Nepokoj srdca	11
1.1.3 Nepokoj lásky	12
1.2 Život Svätého Augustína a jeho konverzia	13
1.3 Vyznania svätého Augustína	15
2 BIBLICKÁ PASÁŽ O NEPOKOJI SRDCA V SZ A NZ	17
2.1 Pojem nepokoja v Starom zákone	17
2.2 Nepokoj v Novom zákone	19
2.3 Biblická súvislosť so sv. Pavlom	20
2.4 Rozdiel medzi nepokojom psychickým a nepokojom duchovným	21
2.5 Rozlišovanie duchov u sv. Ignáca	22
3 UTRPENIE SVETA V POHĽADE SPIRITUALITY	24
3.1 Bolesti a trápenia sveta z pohľadu človeka	25
3.2 Bolesti a trápenie z pohľadu svätých	28
3.3 Utrpenie rehole	29
3.3.1 Bolesti a trápenie rehoľného spoločenstva z pohľadu človeka	30
3.3.2 Bolesti a trápení rehoľného spoločenstva z pohľadu zakladateľa	31
4 SPOČINUTIE V PÁNU	35
5 AKTUALIZÁCIA AUGUSTÍNOVHO VÝROKU PRE DNEŠNÚDOBU	37
ZÁVER	39
BIBLIOGRAFIA	40
ZOZNAM SKRATIEK	44
ANOTACIA	45
ZOZNAM PRÍLOH	46

Úvod

Život každého človeka je veľkým darom od Boha, postupne sa v tomto pozemskom čase vyvíja, mení, a to neustálym poznávaním a dozrievaním. Tak to bolo aj u svätého Augustína.

Mojím vstupom do rehoľného spoločenstva Kongregácie sestier premonštrátok vo Vrbovom a postupným spoznávaním premonštrátskej spirituality, ma čoraz viac priťahoval život sv. Augustína. Postupným poznávaním jeho života som odhaľovala tajomstvo jeho horiaceho srdca. Tento svätec je pre mňa vzorom duchovného života, pretože i moja životná cesta bola neustálym hľadaním a spoznávaním Boha. V tejto práci by som chcela vykresliť postavu svätca, poukázať na jeho duchovný život, a to z pohľadu viery, hľadania Boha a jeho nepokojného srdca, konečného obrátenia sa a spočinutia s čistým a úprimným srdcom v Bohu.

Cieľom bakalárskej práce je priblížiť život jedného z významných predstaviteľov patristickej doby, Aurélia Augustína, z ktorého vychádza aj regula premonštrátskej spirituality. Augustín patril k najplodnejším západným cirkevným otcom, ktorí ohlasovali pravovernú náuku Cirkvi.¹ Aj keď ako pápeži, Lev, Gregor nenesie čestný titul „veľký“, zostáva najvýznamnejším a v západnej Cirkvi najvplyvnejším cirkevným otcom.² Je známy filozof, teológ, predchodca mnohých moderných filozofických a teologických smerov a rôznych moderných vied. Je nazývaný najväčším géniom kresťanského myslenia. Bol aj vynikajúcim psychológom, teológom, a historikom. Mal veľký vplyv na život v katolíckej Cirkvi a kresťanstve vôbec. Položil základy kresťanskej filozofie a západnej teológie. Mnohí ďalší teológovia čerpali z jeho diel a stále patrí medzi velikánov i v dnešnej dobe. Ako konvertita a bádateľ má čo povedať dnešnému človeku. Jeho dielo a osobný život tak môže byť dobrým duchovným sprievodcom na životnej ceste mladého, hľadajúceho človeka.

¹ slovo Patrológia je odvodené z lat. pater (otec) a logos (slovo, náuka). Osobitný dôraz sa kladie najmä na autorov a na spisovateľov, ktorí predstavujú pravoverné učenie Cirkvi, teda na cirkevných učiteľov a cirkevných Otcov. Na Západe k nim patria všetci cirkevní spisovatelia až po Gregora Veľkého († 604), prípadne po Izidora Sevillekého († 636); na Východe všetci cirkevní spisovatelia až po Jána Damascénskeho († 749).“ Porov. HERIBAN, Jozef. *Príručný lexikón biblických vied.*, s. 792, 3. opr. a dopl. vyd. Bratislava : Don Bosco, 1998. 1366 s.

²Drobner, H.R., *Patrologie: úvod do studia starokresťanskej literatury.* Praha: Oikoymenh 2011, s. 498.

Vo sv. Augustínovi máme pred sebou muža, ktorý život podľa učenia a vzoru apoštolov vynikajúco pochopil a uskutočňoval. V jeho živote, Reguli³ a v dielach nachádzame bohatstvo učenia a života, ktorý sa usiluje, aby smeroval v láske k Bohu: bratská a sesterská svornosť sa pod učením svätého Augustína rodí vo vedomí a skúsenosti, že sám Boh je prítomný v komunite a v každom jednotlivom človeku a prejavuje sa mnohorakým spoločenstvom ducha a srdca, majetku, modlitby, bývania a práce pod vedením predstavených, ktoré majú slúžiť v láske. Živý prejav nášho spôsobu života, nachádzame aj v komunitách laických bratov a sestier, založených svätým Augustínom, predovšetkým v komunite pri Biskupskom kostole v Hippo, kde žili kňazi a sestry podľa vzoru z apoštolských čias.⁴

Otázky, úvahy a myšlienky samotného sv. Augustína pri hľadaní pravdy, ktoré sú uvedené v tejto práci môžu čitateľa povzbudiť k uvažovaniu o zmysle ľudského života, prebudenie lásky k múdrosti, nového zápalu srdca, zmeny zmýšľania a cítenia.

Vo svojej práci sa zameriavame na indukčnú metódu, jednotlivé kapitoly sú spracovávané svojím pohľadom s určitým záverom. Štúdiom prameňov zaoberajúcich sa problematikou nepokoja srdca sme sa pokúsili vyjadriť Augustínovu cestu hľadania Boha a prechodu ku kresťanstvu a jeho vplyv na premonštrátsku spiritualitu.

³Vid'. príloha 5.

⁴Por. KONGREGÁCIA SESTIER PREMONŠTRÁTOK, ZO SVATÉHO KOPEČKA PRI OLOMOUCI. REGULA, KONŠTITÚCIE, 2008, čl. 18.

1 Svätý Augustín

Sv. Augustín dokázal prijať hodnoty a vyzdvihnúť v nich skryté bohatstvo, priniesol idey a formy, z ktorých čerpali ďalšie generácie.

Aj pápež Pavol VI. vyjadril, že celé myslenie staroveku sa zlieva v jeho diele, z neho sa odvíjajú myšlienkové prúdy a prenikajú celú tradíciu myslenia ďalších storočí. Ako cirkevný otcenám zanechal najväčší počet literárnych diel. Jeho životopisec Posidius hovorí: „Zdalo by sa nemožné, že jeden človek mohol napísať počas svojho života toľko vecí.“⁵ Dodnes sú zachované listy, v ktorých si Augustín s Hieronymom vymieňali názory a skúsenosti na základe textov Svätého písma. Skúsený Hieronym, ako zrelý človek, poznal už v začiatku z tejto korešpondencie u Augustína veľké Božie obdarovanie, ale neprejavil sa. Viedol, poučoval, prísne napomínal mladého novoobrátenca Augustína. Až po nejakom čase, vyjadril svoj veľký obdiv nad „génium Augustínovým“ (porov. Ep. 134).⁶

Cirkev v roku 1925 poctila sv. Augustína titulom „Doctor gratie“ a titulom „Doctor ecclesiae“. Zaslúžil sa o to tým, že je najbohatším spisovateľom západnej Cirkvi - napísal 93 diel v 232 knihách. V jeho spisoch sú zahrnuté všetky odbory teologickej vedy a jeho spisy podľa predmetu sa delia na: filozofické, apologeticko-dogmatické, polemické, morálno-asketické, exegetické, kázne a listy.⁷ Jeho spisy sú pútavé, povzbudzujúce a ukazujú smer nasledujúcim generáciám.

V Augustínovej povahe sa nachádzajú predovšetkým tri charakteristické črty povznesenosť ducha, láska a pokora. Tieto vlastnosti upevňované silou viery a modlitby dával naplno do služieb Cirkvi. Svojím životom ukazoval cestu nasledovania Krista, ktorá jediná prináša pokoj duši človeka. V tomto pohľade na Augustína vieme pochopiť jeho nádherný výrok: – Stvoril sinás pre seba Bože a nespokojné je naše srdce, dokiaľ nespočinie v Tebe.⁸ Týmto začína toto dielo, kde vidíme nádherné úvahy o láske.

⁵Porov. BENEDIKT XVI. *Cirkevní otcovia od Klementa Rímskeho po svätého Augustína*. Trnava: Dobrá kniha, 2008, s.197.

⁶Porov. ŠPIRKO, J.: *Patrológia*. 2. vyd. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1950. 259 s.

⁷Porov. OSTRÁK, L.: *Patrológia*. Bratislava: CMBF pre vnútornú potrebu, 1988, s. 117.

⁸Porov. OSTRÁK, L.: *Patrológia*. Bratislava: CMBF pre vnútornú potrebu, 1998. s. 116.

1.1 Svätý Augustín a nepokoj srdca

V tejto časti by sme chceli priblížiť pohľad sv. Augustína na srdce. Srdce človeka je dôležitý ľudský orgán v tele človeka, je hybné čerpadlo, pumpa cez ktorú prúdi teplá ľudská krv a v prenesenom zmysle horúca ľudská láska. Stále dychtivo krv nasávať a znovu ju rozlievať v neustálom kolobehu. Toto sú vlastne činnosti svätého Augustína a tiež príčiny jeho neustáleho nepokoj.

Keď srdce nemôže správne fungovať a je slabé, ale dokáže zniesť veľa bolesti. Podobne je to aj s láskou, keď neustále hľadáme, komu by sme ju darovali. Pri tomto hľadaní sme netrpezliví s nestálí. Boh je jediným stálym v láske, je láska sama. Augustín vo svojom živote úpenlivo hľadal Boha. Celé toto svoje úsilie a hľadanie cesty vyjadril slovami: „...lebo stvoril si nás pre seba a nepokojné je srdce naše, kým nespočine v Tebe.“⁹

Srdce je najdôležitejšou súčasťou toho, čím človek je. Je stredobodom jeho bytia, kde prebýva skutočné ja“. „Ako voda, tvár, tak ľudské srdce odráža človeka“(Prís 27,19). Ako človek premýšľa srdcom, taký je.

Podľa Biblie obsahuje srdce plnosť duchovného života, ktorá má zahŕňať celého človeka so všetkou jeho činnosťou a schopnosťami. Práve srdce myslí, uvažuje, plánuje, rozhoduje sa, vedie ku konaniu, preberá zodpovednosť. Zohráva hlavnú úlohu vo vnútornom živote človeka. Je sídlom mravnosti, ale tiež náboženského života. Pociťuje bázeň Božiu a predovšetkým v ňom zostáva vernosť k Jahvem. (por. 1 Kr 11,3-4).V srdci má sídlo vernosť k Bohu. (por. Rím. 11,3-4).Prírodné túžby srdca smerujú k pravde, k dobru, ku kráse, k Bohu. Je len jedna cesta, ktorá vedie k spojeniu všetkých ľudí.

Symbolom sv. Augustína je horiace srdce prebodnuté šípy, symbolizujúce jeho náboženský zápal a oddanosť, ktoré nasledovali po neskoršej konverzii. Aj vo Vyznaniach: „Prebodol si moje srdce, kopiou svojej lásky“.¹⁰

Augustín objavil a popísal dovtedy neznámym spôsobom dušu človeka stojacu v samote pred Bohom. Objavil dôležitosť vôle a slobody jednotlivca. Zvýraznil tak jedinečnosť každej ľudskej bytosti. Hľadal záľubu a mal doslova slabosť na spoznávanie vzťahu medzi mojím ľudským JA a nekonečným Bohom. Túžil hlbšie poznať seba a zároveň aj Boha cez osobný vzťah k Nemu. Preto mohol povedať: „*Deum*

⁹Porov. Augustin, A.: *Vyznania* (1,1).Trnava: SSV, 1942, s. 15.

¹⁰Vid'. Príloha 4.

et animam scire cupio, nihil plus, nihil omnino! Boha a dušu chcel by som lepšie spoznať, nič viac, skutočne nič viac!¹¹

Vo chvíli, keď sa ho dotkol Boh, pocítil akúsi neviditeľnú silu, ktorá ho prenikla až do hĺbky a do stredu jeho osoby. Vtedy urobil nádhernú sebareflexiu, revíziu svojho hriešneho života. Hĺbka stretnutia s Bohom odhalila toľkú neslobodu a závislosť, v ktorej roky prežíval. Augustín poznal akú hĺbku má človek, na základe vlastnej skúsenosti vedel o biede a krehkosti, ktorá sa v človeku skrýva. Poznal akej neslobode a zotročeniu je človek vystavený. Poznáva sám seba ako bezmocného a rozbitého, nahého pred Bohom. Vystrašený sám zo seba vyhlásil: Naše srdce nie je v našej moci! Ľudské srdce sa cez najhlbšie túžby pýta, čo je najväčšie a najdôležitejšie. Nedokáže si však odpovedať samé. Pomáha nám sväté Písmo, kde prvé je toto: „Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva.“(porov. Ex20,2).¹²

Naše srdce je nepokojné, pokiaľ nespočinie v Bohu, hovoril sv. Augustín. Je v nich obsiahnutá syntéza celého jeho života. Aj pápež František vo svojom príhovore sa zamýšľal nad týmto nepokojom srdca a pýta sa, k akému druhu nepokoja nás tento svätec pobáda a vyzýva. Aj svätý Augustín zakúšal vo svojom živote nepokoj, čím nám dosvedčuje vo svojich dielach. Pápež František sa vo svojej homílii zamýšľal nad tým, k akému druhu nepokoja sme vyzvaní. Hovorí o nepokoji duchovného hľadania, nepokoji stretnutia s Bohom a nepokoji lásky.¹³

1.1.1 Nepokoj duchovného hľadania

Augustín prežíva skúsenosť, ktorá je dnes pomerne častá, a to je nepokoj na ceste duchovného hľadania. S týmto nepokojom sa stretávame zvlášť u mládeže, v období dospievania.

Aj Augustín, hoci je vychovávaný svojou matkou Monikou v kresťanskej viere, hoci nie je pokrstený. Postupne ako dozrieva sa od tejto výchovy vzdaluje, nenachádza odpoveď na otázky života, túžby svojho srdca. Stáva sa pomerne úspešným mužom,

¹¹ Porov. *Uchovávať si neklid ženoucí k Bohu a k lidem*. Homilie Svätého otce Františka na sviatok svätého Augustína. Preložil Glaser, M. (2013) In: *Res Claritatis monitor*, X, 17, s. 4-6.

¹¹ Porov. Augustyn, J.: *Jak hledat a nalézat Boží vůli*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 21-22.

¹¹ Porov. *Uchovávať si neklid ženoucí k Bohu a k lidem*. Homilie Svätého otce Františka na sviatok svätého Augustína. Preložil Glaser, M. (2013) In: *Res Claritatis monitor*, X, 17, s. 4-6.

prechádza k manichejcom, študuje, nadväzuje intenzívne priateľstvá, zažíva lásku. Ale napriek tomu v jeho srdci je prítomný nepokoj neustáleho hľadania zmyslu života. Ako vieme z jeho života Augustín sa neuzatvára do seba, ale stále hľadá pravdu, zmysel svojho života a nakoniec a samého Boha. Pričom vieme, že sa v mnohom dopúšťa omylov a vydáva sa zlými cestami.

Pápež František odporúča, aby každý vo svojom srdci si zodpovedal, či má srdce túžiace po niečom veľkom alebo srdce, ktoré je zaplnené vecami. Pre srdce človeka je potrebné si uchovať nepokoj hľadania, pretože v opačnom prípade zakrpatie, bude pohltené vecami. Boh človeka čaká a hľadá a je na ňom, čo odpovie - či sa postaví k nepokoju duchovného hľadania tak, že si ho prizná a bude veriť, že ho Boh očakáva alebo bude sa tváriť, že neexistuje.¹⁴

1.1.2 Nepokoj srdca

Augustínov nepokoj srdca vedie k osobnému stretnutiu s Kristom. Toto stretnutie ho privádza k pochopeniu, že ten Boh, ktorého hľadal veľmi ďaleko jeblízky každému človeku, blízky nášmu srdcu a je nám bližšie ako sme si my sami k sebe. Pri tomto spoznaní a stretnutí s Bohom sa Augustín neuzatvára do seba, ale ide na tejto ceste poznania verne ďalej. Týmto nepokojom hľadania pravdy, hľadania samotného Boha prichádza k nepokoju ešte väčšieho poznania, a to vyjsť zo seba a nechať sa poznať druhým. Tento nepokoj je nepokojom lásky. Boh ho volá, aby bol pasierom Hippony aj v ťažkých časoch, kde odpovedá evanjelizovaním a je nepokojný pre svoje ovce.

Podľa pápeža Františka augustínovým pokladom je práve neustále napätie postoja vychádzania k Bohu stálého vychádzania k iným. Nemáme si privatizovať lásku, ale zakaždým neúnavne hľadať dobro druhého, dobro milovanej osoby.¹⁵

Je to hľadanie, ktoré sa nekončí. Máme byť stále na ceste, stále nepokojní, je to vlastne pokoj v nepokoji. Máme byť nepokojní kvôli Bohu, aby sme ho hlásali a dávali ho iným spoznať. Máme si uchovávať nepokoj voči Bohu, jeho Slovu, ktorým nás vedie, aby sme vychádzali von k druhým. Nemáme sa nechávať fascinovať

¹⁴ Porov. *Uchovávať si neklid ženoucí k Bohu a k lidem*. Homilie Svätého otca Františka na sviatok svätého Augustína. Preložil Glaser, M. (2013) In: *Res Claritatis monitor*, X, 17, s.5.

¹⁵ *Kongregace pro zasvěcený život, rok zasvěceného života*. Radujte se. Okružní list zasvěceným mužům a ženám. Z nauky pápeže Františka. Liberia Editrice Vaticana, 2014, s. 28.

svetskouspiritualitou, ktorá ponúka človeku robiť všetko pre lásku k sebe (osobný záujem, kariéra).

1.1.3 Nepokoj lásky

Nepokoj lásky môžeme vidieť cez Augustínovu matku Moniku, ktorá cez svoje slzy a modlitby vyprosila obrátenie syna. Istý biskup povedal matke Monike, že „nie je možné, aby zahynul syn, za ktorého matka toľké slzy roní“. ¹⁶ Aj v dnešnej dobe mnoho matiek prelieva slzy kvôli deťom, aby sa vrátili na cestu viery. Príklad Augustínovej matky je neochvejný v tom, aby nestrácali nádej v Božiu milosť.

Augustín sa po svojej konverzii obracia k Bohu so slovami, kde vyjadruje, že jeho matka naplnená vierou preliav viac slz než matky prelejú nad fyzickou smrťou svojich detí. ¹⁷

Boh svätej Monike vynahradil oplakané roky. Augustín tak od nej získal nepokoj lásky, ktorý spočíva v neustálom hľadaní dobra druhého, milovaného človeka, s takou intenzitou, ktorá privádza k slzám. Pápež František v tejto súvislosti pripomína Ježiša, ktorý plakal pri hrobe svojho priateľa Lazára; Petra, ktorý zaprel Ježiša; otca z podobenstva o mánostratnom synovi; Pannu Máriu, ktorá nasleduje svojho syna až na Kalváriu. Pripomína, že stretávame konkrétneho človeka vedľa nás – brata, sestru. Nepokoj lásky nás vedie k tomu, že sa znepokojujeme jeho núdzou.

Neuzatvárame sa do seba, do svojich komunít, poznáme svojich spolubratov. Nepokoj lásky nás núti neustále vychádzať naproti a nečakať, až ten druhý vyjde a povie, čo potrebuje. Nepokoj lásky nám dáva pastoračnú a duchovnú plodnosť. ¹⁸ Vyzýva nás, aby sme neprivatizovali lásku, ale s nepokojom hľadajúceho „neustále, bez prestania sa usilovali o dobro druhého, o dobromilovanej osoby.“

1.2 Životsvätého Augustína a jeho konverzia

Aurelius Augustinus sa narodil 13. novembra 354 v Tagaste v Numídií, starobyľom meste rímskej koloniálnej provincie Numídia, neďaleko severoafrického

¹⁶ Porov. MALACKY, C., OSA: *Nepokojná srdce: Vyznání sv. Augustina v prostem podání*. Praha: Česká provincie řádů sv. Augustina, 1992, 5, s. 20.

¹⁷ Porov. tamtiež s. 20.

¹⁸ Porov. *Uchovávat si neklid ženoucí k Bohu a k lidem*. Homilie Svätého otce Františka na sväték svätého Augustína. Preložil Glaser, M. (2013) In: *Res Claritatis monitor*, X, 17, s.5-6.

pobrežia (terajšie Alžírsko). Jeho otec Patrícus bol rímskym úradníkom, vlastnil väčší majetok, ale v tom čase bol dosť neúspešným obchodníkom.¹⁹Otec bol pohan a kresťanskú vieru akorst prijal až na smrteľnej posteli okolo roku 371. Augustín bol kresťansky vychovaný svojou matkou. Monikou.²⁰V roku 371 ako 20-ročný sa zoznámil s konkubínou, ktorej bol verný 14 rokov a v roku 372 sa mu narodil syn Adeodatus.²¹ V roku 373 v jeho devätnástich rokoch pri čítaní knihy Hortenzius od Cicera prebudila láska k múdrosti.²² Odvtedy si pravdu zamiloval a vždy hľadal s oduševnením. Napriek tejto láske k pravde, Augustín upadol do vážnych chýb. Asi desať rokov bol prívržencom sekty Manichejcov.²³ Okolo roku 383 odišiel z tejto sekty a pridal sa ku skeptikom.²⁴

Vzdelával sa v Tagaste, Madaure a Kartágu. Po ukončení štúdia bol učiteľom rétoriky v Tagaste a neskôr aj v Kartágu.²⁵V roku 384 prichádza do Milána, kde je profesorom a oficiálnym rečníkom rímskeho impéria. Tu začínajú vnútorné boje o obrátenie. V roku 386 sa Augustín oboznamuje s neoplatonizmom. Číta listy sv. Pavla, uťahuje sa s priateľmi do Cassiciaka, aby sa tam pripravoval na krst. Potom verejne opúšťa svoje zamestnanie, píše prvé Dialógy ovocie rozhovorov v Cassiciaku. V Pavlových listoch objavil Krista Učiteľa, ale aj Krista Vykupiteľa, vtelené Slovo, jediného prostredníka medzi Bohom a ľuďmi.²⁶ Bola to Pavlova filozofia, ktorej stredobodom je Kristus, moc a múdrosť Božia, a ktorý má ďalšie centrá: vieru, pokoru, milosť; tá filozofia, ktorá je zároveň múdrosťou a milosťou.²⁷

¹⁹ GROESCHEL, B., J.: *Augustín filozof, teolog, mystik*. Bratislava: Serafin 2005, s.18.

²⁰Matka Monika bola ženou veľkej viery, odhodlania, úplne oddanou kresťankou, ktorá svojim nezávislým myslením a konaním predbehla svoju dobu. V tomto kresťanskom duchu sa usilovala vychovať aj svojho syna. Malý Augustín však ochorel, chcela dať pokrstiť ako dieťa, ale po uzdravení zmenila svoj úmysel a krst odložila v presvedčení, že v dospelom veku jeho prijatie bude osožnejšie pre jeho duchovný život. Pre svoje hrdinské vlastnosti, ktoré zobrazil vo svojom diele Vyznania, sa Monika v Katolíckej Cirkvi uctieva ako svätica a jej spomienka je 27. augusta, deň pred spomienkou svätého Augustína. Porov. GROESCHEL, B., J.: *Augustín filozof, teolog, mystik*. Bratislava: Serafin 2005, s.18.; Senčík, Š.: *Moja matka Monika*, Trnava: Dobrá kniha, 1996, s. 17.

²¹ Žil s ňou štrnásť rokov, opustila ho tesne pred jeho obrátením (nemohli uzavrieť zákonité manželstvo, bola z nižšej spoločenskej vrstvy).

²²*Hovorí: „Tá kniha, musím to pripustiť, zmenila spôsob môjho čítania (...) a roznieťla vo mne túžbu po nesmrteľnej múdrosti s neveriteľným zápalom srdca“*. Porov. tamtiež, Confess .3, 4, 7: PL 32, 685, In: JÁN PAVOL II.: *Augustín z Hippo*, Prešov : Michala Vaška, 2005, s. 10.

²³ HOŠEK, R.: Aurelius Augustinus: Říman, člověk, světec. Praha: nakladatelství Vyšehrad, s. 58-69.

²⁴ JÁN PAVOL II. *Augustín z Hippo*, Prešov : Michala Vaška, 2005, s. 10.-11.

²⁵ Porov. Conf. 9,14, CCL 27, s. 141, In: Lichner a kol.: *Rehoľné sľuby v konfrontácii spiritualít*, Dobrá kniha, 2015, s. 10.

²⁶Porov. Contra Acad. 2, 2, 6: PL 32, 922. In: JÁN PAVOL II.: *Augustín z Hippo*, Prešov : Michala Vaška, 2005, s. 13.

²⁷Porov. tamtiež, Confess. 7, 21, 27: PL 32, 748. In: JÁN PAVOL II.: *Augustín z Hippo*, Prešov : Michala Vaška, 2005, s. 13.

V Augustínovom prostredí sa obnovovalo dávne predsavzatie zasvätiť sa úplne múdrosti, pod vplyvomkázní biskupa Ambróza prežil vnútorné obrátenie. V roku 387 sa Augustín vrátil do Milána, a 24. Apríla na Veľkonočnú vigíliu je pokrstený spolu so svojím synom Aeodatom a Alipiom. Potom odchádza z Milána, jeho matka Monika zomiera v Ostii. V roku 388- 391 sa vracia do Afriky a začína klášorný život v Tagaste. V tomto roku zomiera aj syn Adeodatus.²⁸

V roku 391 bol vysvätený za kňaza v Hippo a v roku 395 vysvätený za biskupa. Po piatich rokoch sa stal biskupom a premenil biskupstvo na kláštor: monasterium clericorum. Ideál, ktorý ho zaujal vo chvíli obrátenia, už nikdy nezanechal ani ako kňaz a biskup. Napísal aj regulu *Ad servos Dei*, ktorá zohrala a naďalej zohráva veľkú úlohu v dejinách rehoľného života na Západe.²⁹

Zomiera 28. Augusta 430 v Hipo Regius (takmer sedemdesiatšesťročný). Jeho telesné pozostatky sú uložené v dominikánskom kostole v Pávii od 8. storočia.³⁰

Konverzia sv. Augustína

Slovo konverzia úzko súvisí s ďalšími pojmami: premena, zmena, obrátenie, pokánie. Pri hľadaní odpovedí na otázku, čo vlastne znamená konverzia, nájdeme odpoveď v textoch sv. Písma, tak ako ich nachádzal i sv. Augustín. Boh volá ľudí hriešnych od narodenia, do spoločenstva s ním. Preto odpoveď na Božie volanie bude od nich na začiatku žiadať obrátenie a potom po celý život postoj pokánia. Obrátenie a pokánie zaujímajú značné miesto v biblickom zjavení. V Starom zákone je tento postoj, zameraný na Boha, vyjadrený v textoch: "*hľadatPána*" (Am5,4; Oz10,12);, "*hľadať jehotvár*" (Oz5,15; Ž24,6;27,8);, "*uponížiť sa pred ním*" (1 Kr 21,29; 2 Kr 22,19);, "*prilipnúť srdcom k nemu*" (Sam 7,3). Najviac používaný výraz je sloveso *šúb* - vyjadruje ideu, zmeniť cestu, vrátiť sa, ísť naspäť, odvrátiť sa od toho čo je zlé, obrátiť sa k Bohu. A to je podstatnú vec obrátenia, nová orientácia postoja a správania človeka. V neskoršej dobe sa rozlišovalo viac medzi vnútorným aspektom pokánia a vonkajšími činmi, ktoré si ono vyžaduje. V gréckom jazyku je to sloveso: *epistrefein*–

²⁸ Porov. HOŠEK, R.: *Aurelius Augustinus: Říman, člověk, světec*. Praha: nakladatelství Vyšehrad, s. 18-20; GROESCHEL, B., J.: *Augustín filosof, teolog, mystik*. Bratislava: Serafin 2005, s. 34-41.; KRANZ G. : *Svätý Augustín, život a účinkovanie*. Bratislava: Lúč, 1996, s. 40-56.

²⁹ Porov. tamtiež, L. Verheijen, *La règle de saint Augustin*, Paris 1967, In: JÁN PAVOL II. *Augustín z Hippo*, Prešov: Michala Vaška, 2005, s.15; KRANZ, G.: *Svätý Augustín, život a účinkovanie*. Bratislava: Lúč, 1996, s. 68-74 .

³⁰ KRANZ G. : *Svätý Augustín, život a účinkovanie*. Bratislava: Lúč, 1996, s. 135 .

vyjadruje návrat k Bohu a z neho vyplývajúcu zmenu praktického správania. Tiež sloveso *metanoein* vnútorné obrátenie (ľútosť, pokánie).³¹

V každom živote obrátenie, má svoju vlastnú formu, pretože každý človek je originál, niečím novým a nikto nie je kópiou druhého človeka. Avšak počas histórie kresťanstva, Pán nám posielal vzory a v pohľade na ich príklad môžeme nájsť svoju orientáciu. V pohľade na svätého Petra, ktorému Pán vo večeradle povedal: „A ty, až sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov,“ (Lk 22,32).

Toto obrátenie malo celkom jedinečný priebeh, pretože sa nejednalo o dosiahnutie katolíckej viery, ale o jej znovuzískanie. On ju stratil v presvedčení, že jej stratou neopustil Krista, ale len Cirkev. Takto môžeme hovoriť o mnohých Augustinových „obráteniach“, ktoré boli jediným veľkým obrátením počas hľadania Kristovej tváre a potom v putovaní spolu s ním.³²

1.3 Vyznania svätého Augustína

Obrátenie sv. Augustína poznáme z jeho vlastných diel, najmä tých, ktoré napísal v samote Kassiciaka pred svojím krstom,³³ najmä z jeho diela *Vyznania*,³⁴ ktoré boli napísané okolo r. 400 a sú autobiografiou, filozofiou, teológiou, mystikou a poéziou. Vo *Vyznaniach* nachádzajú ľudia, smädní po pravde a vedomí si vlastných obmedzení, samých seba. Už vo svojej dobe ich autor považoval za najznámejšie zo svojich diel.

Aj dnes patria *Vyznania* sv. Augustína nielen medzi jeho najslávnejšie diela, ale aj skvosty svetovej literatúry, ktoré sú veľmi čítané a svojou bohatou introspekciou a náboženským zanietením pôsobia v hĺbke, otriasajú a pohýňajú. Aj tí, čo nemajú vieru, ale hľadajú aspoň nejakú istotu, ktorá by im dovolila pochopiť seba samého, svoje hlboké túžby, svoje súženia nachádzajú výhody z čítania tohto diela. Obrátenie sv. Augustína, vedené potrebou nájdania pravdy, má čo povedať ľuďom dneška, je to prvá psychologická autobiografia³⁵ v dejinách ľudstva.

³¹ Porov. SLOVNÍK BIBLICKEJ TEOLOGIE, zredigoval Xavier Léon-DUFOUR, Trnava: Dobrá kniha, 2003, 2. opr. vyd. 1094. s. 596.

³² GROESCHEL, B. J.: *Augustín*. Bratislava: Serafín 2005, s. 18.

³³ Porov. Ján Pavol II: *Augustín z Hippo*, OBRÁTENIE SV: AUGUSTÍNA, GROESCHEL, B.: *Augustín*. Bratislava: Serafín 2005, s. 18.

³⁴ Vid' príloha 2., Porov. . Augustin, A.: *Vyznania*, Trnava: SSV, 1942, s. 463.

³⁵ GROESCHEL, B., J.: *Augustín filozof, teolog, mystik*. Bratislava: Serafín 2005, s. 21

Vo svojich Vyznaniach podrobne opisuje chronologicky svoj život, vlastné trápenie i chválu Bohu za záchranu. Poslednú knihu svojich Vyznaní ukončuje nasledujúcimi vetami: Od Teba (človek) nech prosí, pri Tebe nech hľadá, pri Tebe nech klope. Tak, jedine tak dostane, tak nájde, tak sa mu otvorí.³⁶

Jeho život bol turbulentný, ale vzťah s Bohom excelentný. Spoznal, že bez Boha jeho život nemá zmysel, slobodu, cieľ. Bez Boha zostávajú len oči pre plač. V Ježišovi Kristovi spoznáva svojho Záchrancu, nachádza v ňom pokoj, šťastie, oslobodenie. Odísť od Boha preto pre neho znamená zomrieť, navrátiť sa k Bohu znamená vstať z mŕtvych a bývať pri Bohu znamená žiť.³⁷

Toto úspešné dielo Vyznanie sa od ostatných Augustínových diel líši tým, že v nich sú vykreslené hanobné cesty, život plný pádov a zlyhaní, cez ktoré spoznáva Božie milosrdenstvo a lásku. Je to bolesť nad strateným a premárneným časom bez Boha a časom v ktorom nachádza milosrdenstvo a lásku. Všeobecne sa považujú za sposed' sv. Augustína, vnútornú modlitbu, rozjímanie a povznesenie sa k Bohu.

³⁶ Porov. Confess. 18. In: JÁN PAVOL II. *Augustín z Hippo*, Prešov : Michala Vaška, 2005, s. 9.

³⁷ *Rehoľa sv. Augustína na Slovensku*, dostupné: http://www.aug.sk/sv-augustin/#_edn1až http://www.aug.sk/sv-augustin/#_edn58 (Z homílií Mons. Bernarda Bobera košického arcibiskupa-metropolitu z príležitosti 1657 výročia nar. sv. Augustína).

2 Biblická pasáž o nepokoji srdca v Starom a Novom zákone

Naša doba je plná zmätku a nepokoja. To ma vplyv na každodenný život súčasného človeka v kresťanskom a duchovnom živote. Každý človek už od detstva ako jedinec vo svojom živote prežíva obdobie pokoja i obdobia skúšok, nepokoja, utrpenia, rôznych životných problémov a bolesti. Rovnako aj naše hľadanie Boha a snaha o svätosť, služba k blížnemu je často naplnené nedôverou a nepokojom. Pri hľadaní Boha a pokoja v kresťanskom živote ukazuje cestu každému Sväté písmo.

Nepopierateľne najdôležitejším dedičstvom kresťanov je skutočnosť, že Sväté písmo je čitateľné a aktuálne aj dnes: „Svätý Hieronym prirovnáva knihu biblie k dopisu, ktorý je nám zhora poslaný pre každú chvíľu a pre každú okolnosť.“³⁸ Súčasťou rozvoja kresťanského života je získanie a zachovanie si pokoja srdca presvedčení že toto dobro pochádza od Boha, *a jedine od neho. „ Lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť,“ povedal Ježiš. (Jn 15,5).*³⁹

Iba s čistým srdcom, v úplnej dôvere a postoji odovzdanosti budeme schopní mu pri čítaní porozumieť a priniesť najväčších čností a obetí, ako to vidíme aj u postáv Starého a Nového zákona.

2.1 Pojem nepokoja v Starom zákone

V správe o stvorení sveta čítame, že človek bol stvorený Božou rukou na obraz Boží ako slobodná bytosť, k šťastnému večnému životu a večnej blaženosti. Následne sa dočítame v správe o strate tejto blaženosti a pokoja. Človek sa nechal zviest, poslúchol diabla, uveril jeho klamstvu (porov. Gn 3,5). Byť ako Boh! Byť mocný, byť vládcom sveta! Trhá zo zakázaného ovocia, je ho a spoznáva opak. Spoznáva úbohosť, nahotu, hriech. Človek, ktorý je stvorený Bohom z lásky, teraz stráca Božiu milosť, skrýva sa pred Bohom, ktorý ho volá: „Kde si?“ (Gn 3,9). Boh nechce pomstu, ale pozdvihnutie človeka, vrátenie dôstojnosti Božieho dieťaťa. Zastrel svoju tvár (por. Gn 3,22-24). Boh ma pre nás jedinečný plán spásy, neustále stráži a vedie naše kroky.

Knihá prísloví nepokoj porovnáva s množstvom pokladu. Preto je lepšie mať ho málo a vo svojom srdci si uchovať pokoj (Pr 15,16).

³⁸ ŠPIDLÍK, T.: *Znáš Boha Otce, Syna i Duchu svätého?* Refungium Velehrad-Roma, 2. vyd. , 2005, s. 111.

³⁹ Porov. PHILIPPE J.: *Hledaj pokoj ajdi za ním.* Malý traktát o pokoji srdce, Vyd. Nakl-. Paulínky, Praha, 2005, s.7.

S nepokojom v srdci v Písme sa stretávame i u Abraháma, a to vtedy, keď Boh žiada odlúčenie od prvorodeného syna (Gn 21,9-11), rozhodnutie splniť Božiu vôľu a obetovať Izáka. Abrahám i teraz obstál. Každý z nás sa pri stretnutí so svojim Pánom a Stvoriteľom musí vzdať sa všetkého ako Abrahám. Seba samého, svojej vlastnej vôle, aby sa naplnila jeho Božia vôľa. Boh ako prvý vstupuje do dialógu s človekom, volá ho, ale aj dáva slobodu, čaká, dopúšťa skúšky, ale nikdy neopúšťa. Rovnako aj Abrahám je poslušný ako Syn a pripravený k najväčšej obeti ako Otec.⁴⁰

Boh si povoláva Mojžiša za záchrancu a s ním je povolaný celý utláčaný národ na cestu slobody. Nejde to cez násilie (keď zavraždí Egyptana). Túži, aby jeho ľud mal túto skúsenosť oslobodenia a zničenia hriechov – a to zničenie sily slabosťou a zbraňou bezmocnosti.⁴¹ Mojžiš sa stretá s Bohom keď sa mu zjavil Boží anjel v ohnivom plameni z trňového kríka na Božom vrchu Choreb (Ex 3,3). Tu ho Boh určuje za vysloboditeľa svojho ľudu. Zjavuje mu svoje meno „Ja som, ktorý som!“ a podľa sv. Ireneja v horiacom kri hovoril Mojžiš s Kristom, ktorý mu dal v znameniach exodu poznať dejiny spásy.⁴²

Putovanie Izraelského národa na ceste z egyptského otroctva do zasľúbenej zeme je obrazom celého ľudstva dnes na ceste k Bohu, do večného domova. Počas tohto putovania bolo veľa nevernosti, neustále reptanie, pohrdnutie zasľúbenou zemou, ťažkosti, najmä nepokoj. Sprevádza ho neustála Božia prítomnosť, Božie milosrdenstvo, tiež zázraky a znamenia, aby ľud nezabudol na mocné Božie skutky a prikázania. Tu je celý jeho základ bytia a dejín spásy – ale Pascha nie je dovŕšená prechodom cez červené more, ale prechodom zo smrti do života. Teda čaká nás na konci, po exode, po púšti a manne.⁴³ Starý zákon mal v dejinách spásy veľký význam, ako zdroj duchovného života, inšpiruje nás svedectvom skúsenosťami viery patriarchov a prorokov i cez nepokoj, ktorý môžeme vidieť môžeme vidieť spravodlivosť a milosrdenstvo Boha, poukazoval na príchod Krista, vykupiteľa sveta, mesiáša a jeho kráľovstva.

⁴⁰Porov. TENACE, M.: *Vybrané kapitoly z antropológie*, Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 1. vyd., 2001, s. 112-115.

⁴¹Porov. TENACE, M.: *Vybrané kapitoly z antropológie*, Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 1. vyd., 2001, s. 114.

⁴²Porov. *ibid.*, s. 115.

⁴³Porov. *ibid.*, s. 115.

2.2 Nepokoj v Novom zákone

V Novom zákone sa môžeme dozvedieť o nepokoji v eschatologickej reči o skaze Jeruzalema, pri ktorej Pán Ježiš upozorňuje farizejov (Mt 23,38) a vykresľuje posledné udalosti týkajúce sa Jeruzalema (Lk 21,5-19; Mk 13,1-13). Táto skaza Jeruzalema v r. 70 po Kr. a naplnenie týchto slov je predobrazom konca sveta, čím v dejinách spásy končí úloha Starého zákona.

V Skutkoch apoštolských (Sk 19,23) sa dozvedáme o nepokoji - pobúrení pre Pánovu cestu, cesty spásy, to znamená života podľa Kristovho učenia.

Nepokoj môžeme vidieť u sv. Pavla (2 Kor 6,5) pred odchodom z Efezu do Troady (asi na jar v r. 57), vonkajšie boje i vnútorné úzkosti srdca, ťažkosti zakúšajúce od ľudí.

V Jakubovom liste (Jak 3,16) čítame, tam kde sú žiarlivosť a sváry, tam je nepokoj a každé zlo. Tým napomína 12 kmeňov v diaspore, kresťanov zo židovstva. Milosť Nového zákona spočíva v novom narodení. Pre Augustína je dôležité, aby sa čitateľ Písma i ten, kto ho počúva, nechal Božím slovom transformovať.⁴⁴

O nepokoji v NZ hovorí i Text Skutkov apoštolov (Sk 4,31-33), ktorým bol inšpirovaný svätý Augustín a ktorý máme v úvode našich Konštitúcií.⁴⁵

Strach, nepokoj vidíme v NZ aj u apoštolov a celej prvotnej kresťanskej Cirkvi, až po naplnenie Duchom svätým, kedy zas s veľkou horlivosťou ohlasujú zmŕtvychvstalého Krista. Boh však ich posilňuje a zostáva s nimi a sprevádza ich svojim požehnaním. Tak i my jedine v modlitbe a Božom slove, v sile Ducha svätého dokážeme čerpať silu a zachovať pokoj i v ťažkých skúškach. Boh i nás nikdy neopustí a bude nás sprevádzať svojim požehnaním. Kristus sa často vo svojom učení opieral o odkazy na Starý zákon a trval na tom, že neprišiel, aby zákon zrušil, ale „aby ho naplnil“. (Mt 5,17).

2.3 Biblická súvislosť so sv. Pavlom

O živote apoštola Pavla nám rozprávajú Skutky apoštolov a listy sv. apoštola Pavla. Ako prenasledovateľ a horliteľ Zákona, ešte stále dychtil po hrozbách a zabíjaní

⁴⁴Porov. ANDOKOVÁ M.: *Rečnicke umenie sv. Augustína: v kázňach k stupňovým žalmom*, Bratislava: IRIS, 1. vyd., 2013, s. 175.

⁴⁵„Keď nadišli dni Turíc, mnohí z tých, ktorí si vypočuli v Jeruzaleme Svedectvo apoštolov o zmŕtvychvstaní Ježiša Krista uverili a boli pokrstení. Ich život je opísaný v Skutkoch apoštolov slovami, ktoré veľmi miloval náš svätý Otec Augustín: „A keď sa pomodlili, zatriaslo sa miesto, na ktorom boli zhrmaždení, všetkých naplnil Duch svätý a smelo hlásali Božie slovo. Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné. Apoštoli veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstaní Pána Ježiša a na všetkých spočívala veľká milosť.“ (Sk 4, 31-33).

Pánových učeníkov“(Sk 9,1).Na to sa ho Kristus pýta: „Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?“(Sk9,4).

Pavol viackrát v listoch zdôrazňuje, že je „povolaný“ apoštol, t.j.nie z vlastnej vôle(Rím.1,1-4). Sám o sebe hovorí:„Ale z Božej milosti som tým, čím som, a jeho milosť nebola vo mne márna“ (1 Kor 15,10).Bol zasiahnutý do hĺbín srdca, oslepol a následne sa obrátil (Sk 9,1-9). Pán Ježiš hovorí Ananiášovi: „a ja mu ukážem, koľko musí trpieť pre moje meno (Sk9,16). A teraz zasa horlivo a s obrovským nasadením pracuje, ale teraz už pre Krista zmŕtvychvstalého. Pochopil, že nový smer jeho života bol nanajvýš potrebný: „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus. Ale život, ktorý teraz žijem v tele, žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje a vydal seba samého za mňa“ (Gal2,20).

Náš kresťanský život teda spočíva na skale, z ktorej získavame energiu, ako Apoštol Pavol píše „Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje“(Fil 4,13).

Bol horlivým Božím Synom pri plnení Božej vôle až do smrti. Aká zmena z prenasledovateľa kresťanov, zrazu nový človek, ktorý po svojej konverzii prináša radostnú zvesť do okolitých národov, ohlasovateľ pokoja a lásky (2 Kor.13,11-13), spravodlivosti a pravdy (Ef 6,14-15).

Obrátenie sv. Pavla malo zvláštny ráz, podľa jeho príkladu sú povzbudzovaní kresťania k stálemu obráteniu (metanoia: „noia“ znamená ľudskú myšlienku, „meta“ chce poukázať na to, že sa chce ich význam prekročiť, prehĺbiť, rozšíriť).⁴⁶

Sv. Pavol mal vplyv i na Augustínove obrátenie a môže byť pomocníkom v našom živote, ako znášať a prijímať každodenné situácie. Vedel všetko prijímať z Božej ruky, byť Pánovi za všetko vďační až natoľko, že mohol seba postaviť ako príklad, hodný nasledovania. Tiež ako pomocník v duchovnom živote pri našej každodennej konverzii.

S rehoľným životom ako zrkadlom jednoty je Augustinova interpretácia časti skutkov apoštolov (Sk 4, 32-35)⁴⁷ opisom života prvej komunity veriacich v Jeruzaleme, sústreďuje sa na spoločné dobrá v komunite, veriaci majú všetko

⁴⁶ŠPIDLÍK, T.:*Jak očistiť své srdce?* Olomouc, 2005, Velehrad-Roma Refugium,s.14.

⁴⁷*Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné. Apoštoli veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstaní Pána Ježiša a na všetkých spočívala veľká milosť, veď medzi nimi nebolo núdzneho, lebo všetci, čo mali polia alebo domy, predávali ich a čo za ne utržili, prinášali a kládli apoštolom k nohám, a rozdeľovalo sa každému podľa toho, kto ako potreboval.* (Sk 4, 32-35).

spoločné a medzi nimi nie sú rozdiely v bohatstve alebo chudobe.⁴⁸ Augustín najskôr interpretoval verš Sk 4,32, kde mať jednu dušu a jedno srdce znamenalo byť vnútorne pokojný, bez vnútorných znepokojení. Neskôr dopĺňa, že prvá komunita veriacich je obrazom Cirkvi v jej celosti. Z toho vyplýva, že aj veriaci majú mať jedno srdce, majú žiť v duchu cirkevnej jednoty.

V teológii svätého Pavla nachádzame pôvod o Cirkvi ako o Kristovom tajomnom tele. Len láska človeka oživuje telo Krista a vytvára spojivo s jeho Telom. Rehoľníci by mali žiť toto zakorenenie v Krista intenzívnejšie ako laici, a to cez spoločný život a delenie sa o spoločné dobré.⁴⁹ Toto je povolanie k svätosti v jednote, ktorá nachádza svoj pôvod v komunite v Jeruzaleme, je adresovaná všetkým, pričom nesmieme zabúdať, že ide o svätosť, ktorá je výlučne Božím darom a ktorá nezávisí od ľudského (rehoľného) úsilia.⁵⁰

2.4 Rozdiel medzi nepokojom psychickým a nepokojom duchovným

Vo svojom živote sa často zmietame v nepokojoch a robíme si starosti, chceme všetko riešiť sami. Bolo by účinnejšie účinnejšie zotrvať v pokoji pod pohľadom Boha a nechať ho, aby on pôsobil a konal v nás svojou múdrosťou mocou, ktoré nekonečne prevyšujú našu múdrosť a moc.

Rozlišujeme nepokoj⁵¹ duchovný a duševný. Nemali by sme odlišovať psychickú a duchovnú rovinu našej osobnosti, avšak pre jasnejšie porozumenie situácii je potrebné poukázanie na jednotlivé dimenzie človeka (telesná, duševná, duchovná)⁵², hoci v skutočnosti sa prelínajú. Takéto jasné, ale nie povrchné pomenovanie nás vedie k pravdivému porozumeniu toho, čo sa deje vo vnútri – k rôznemu druhu nepokoja.⁵³

Nepokoj môže byť pozitívny alebo negatívny. Pri pozitívnom, sa po spáchaní hriechu ozýva svedomie (duchovný nepokoj, ktorý prinášame napr. vo sviatosti zmierenia). Pri negatívnom nepokoji človek potláča niečo, čo je pre neho nepríjemné, vyhýba sa

⁴⁸ Porov. Benedikt XVI.: *Deus caritas est*, s. 32.

⁴⁹ Porov. Lichner, M.: *Jednota a pokora ako východisko teologického chápania rehoľných sľubov v myslení sv. Augustína*, s. 21-22. In: Lichner, M., Jusková, M., Benkovský, J.: *Rehoľné sľuby v konfrontácii spiritualít*, Bratislava: Dobrá kniha, 2015.

⁵⁰ Porov. Lichner, M.: *Jednota a pokora ako východisko teologického chápania rehoľných sľubov v myslení sv. Augustína*, s. 23. In: Lichner, M., Jusková, M., Benkovský, J.: *Rehoľné sľuby v konfrontácii spiritualít*, Bratislava: Dobrá kniha, 2015.

⁵¹ Nepokoj je duševné, vnútorné rozrušenie, vzrušenie, prejav nespokojnosti, stav napätia. Porov. Slovník slovenského jazyka II. Bratislava: SAV, s. 341.

⁵² Trojdimenzionálne chápanie človeka v psychológii nájdeme napr. u Viktora Frankla. Porov. FRANKL, V. E.: *Vúle ke smyslu*. Brno: Cesta, 1994.

⁵³ Porov. Altrichter, M.: *Průručka spirituální teologie*. Olomouc: Velehrad-Roma: Refugium, 2007, s. 77.

konfliktu, je nepokojný a napätý, nemôže napr. spať, stále niečo robí. To je nepokoj chorobný, psychický, ktorý je potrebné liečiť lekárom, psychológom.

Existuje mnoho príčin nepokoja, medzi vonkajšie patrí napr. hospodárska situácia, ekonomická, sociálne prostredie, ale tiež aj vnútorné, psychické príčiny (napr. neurotický nepokoj), vlastný osud alebo traumatické skúsenosti, ap.

Každý kresťan musí byť pevne presvedčený o tom, že duchovný život nemôže byť v žiadnom prípade pokojným odvíjaním malého nevýznamného života, ale je neustálym zápasom, ktorý skončí až v hodine našej smrti, a to bojom proti zlu, pokušeniam a hriechu.

2.5 Rozlišovanie duchov podľa sv. Ignáca

Takmer každý človek pocítil vo svojom živote chaos, s tým, že sa vo svojom živote nevyzná.⁵⁴ Stretávame sa s tým, že dnes takto hovoria mnohí, mladí aj dospelí. Možno mnohí o tom nehovoria, ale tak žijú, je to vidieť v správaní. Ak nemá človek svoje životné dôležité hodnoty uchopené, stáva sa vo svojom živote nešťastným, nepokojným, je dezorientovaný, nevie o čo vlastne ide. Podobne to môžeme vidieť v živote u mladého hl'adajúceho, nepokojného Augustína.

Pomocou môže byť duchovné rozlišovanie, ktoré ponúka sv. Ignác z Loyoly. Je to schopnosť srdca, rozlíšiť, čo je v našom živote dobré a čo zlé, čo nás naozaj vedie k dobrému a čo nie. V tom je celé tajomstvo šťastia alebo nešťastia nášho života. Sv. Ignác z Loyoly vo svojej knihe *Duchovné cvičenia* vypracoval Pravidla na rozlišovanie duchov,⁵⁵ nakoľko mal s tým osobnú skúsenosť. Hovorí, že v každom jednom z nás môžeme stretať pôsobenie troch duchov: svojho vlastného ducha (naše vlastné ja), dobrého ducha, a ducha, ktorý nás vedie k zlému. To dosvedčuje aj Božie slovo. Sv. Ignác vo svojich pravidlách pre rozlišovanie zlých duchov popisuje charakteristické hnutie dobrého a zlého ducha. Hovorí, že hlavným zámerom zlého ducha je zmariť hnutie dobrého ducha k Bohu, ktorého jediným cieľom je podľa všetkého zastaviť pohyb k učeníctvu.⁵⁶

V duchovnom rozlišovaní ide o čosi viac. Mohli by sme povedať, že je to určitá pomoc, nástroj alebo prostriedok na spoznávanie toho, čo od nás Boh očakáva, nástroj na spoznanie toho, aký je zámer Boha z každým jedným z nás. Pomáha nám spoznávať

⁵⁴ Porov. ŠUPPA, J.: *Vyznať sa v sebe samom: Rozlišovanie duchov*, Trnava : Dobrá kniha, 2012, s. 4-5.

⁵⁵ SV. IGNÁC Z LOYOLY: *Duchovné cvičenia: exercície*, Trnava: Dobrá kniha, 2005, s. 6-7.

⁵⁶ SV. IGNÁC Z LOYOLY: *Duchovné cvičenia: exercície*, Trnava: Dobrá kniha, 2005, s. 111.

naše osobné povolanie, Božiu vôľu z každým jedným z nás. K tomu je potrebné formovať svoje svedomie a pýtať sa: „Čo mám robiť práve teraz?“ Preto potrebujeme počúvať Boha, jeho slovo a prikázania.

Praktickou aplikáciou na rozlišovanie duchov je duchovné sprevádzanie. Duchovný vodca je schopný rozlíšiť sily a hnutia, ktoré vedú k Bohu naopak identifikovať tie, ktoré od neho odvádajú. Je tu však dôraz na to, že pomoc je iba do takej miery, do akej sa sprevádzanému podarí rozlišovať medzi silami, ktoré podporujú jeho život a medzi tými, ktoré ho narušujú. Je potrebné rozlišovať tie hnutia, sily sklony a pocity, ktoré len zdanlivo pozitívne vplývajú od tých, ktoré podporujú život v Bohu. Nepostačujú len vedomosti a ochota, ale je nevyhnutná aj schopnosť rozlišovania duchov.⁵⁷

Vzťah s Bohom je ústrednou skutočnosťou duchovného života kresťana. Pri duchovnom vedení ide o rozvíjanie tohto vzťahu pri ktorom možno očakávať, že sa tento vzťah stane zdrojom odporu, iba k transcendencii je stále rovnaký. Autor knihy ďalej uvádza: aby sme parafrázovali sv. Pavla: „Kde sa však rozmnožil odpor, tam sa v miere ešte ďaleko štedrejšej ukázala milosť (Rím 5,20).⁵⁸

⁵⁷Porov. BARÁTH, B.: *Vnímať dotyk Boha a pulz života*. Nitra : Spoločnosť Božieho Slova , 2003, s.14.

⁵⁸BARRY W.A, CONNOLLY W.J.: *Praxe duchovního doprovázení*, Karmelitanske nakladatelství Kostelní Vydří, r. 2009, str.109.

3 Utrpenie sveta v pohľade spirituality

Život jednotlivca, ale aj spoložitie s ľuďmi je nepretržitý a odvážny boj, ktorý chce zmiernovať, prípadne zabrániť akémukoľvek utrpeniu. Prvá príčina utrpenia je vpísaná do biologických schopností, do nášho kritického vedomia. Sú to energie, ktoré dávajú individuálnu a spoločenskú životnosť a zároveň vyvolávajú neistotu a útrapy. Medzi pozemským životom a utrpením nie je radikálny rozpor, ale utrpenie je konštitutívnym prvkom našej existencie. Prijat' život znamená uvedomiť si tiež skutočnosť utrpenia a smrti. Problémom nie je ako netrpieť, ale skôr nájsť cestu, ako sa k utrpeniu postaviť a zmenšiť príčiny, ktoré ho s'azujú. Človeku podmienenému ranami a utrpením predkladá Boh, spasiteľnú zmluvu, ktorá mu pomáha k vykúpeniu a dáva zmysel jeho existencii a rôznym situáciám. Toto je základná odpoveď Sv. Písma na skutočnosť existencie a ľudského utrpenia. Na ľudské otázky o utrpení odpovedal Boh svojím vtelením, t.z. že chcel zdieľať ľudské súženia. V utrpení nám dal dôkaz svojej lásky a smrťou dovŕšil svoje víťazstvo. Kristus dal spásonosnú cenu každému ľudskému utrpeniu, aj nevedomelému, v rátane bolestí všetkých, a aj tých, ktorí sú pozbavení kritického vedomia, iba keď sa trpiaci nechce hriješne vymknúť z tejto formy vykúpenia.⁵⁹

Z pohľadu kresťanskej spirituality je utrpenie charakterizované ako tvrdá skúška ľudskej a kresťanskej zrelosti, ktorá búra domnelé istoty, spochybňuje ideálne pohnútky, ktoré sme si dostatočne nepremysleli a neprisvojili a pobáda nás k zrevidovaniu nášho pohľadu na život a nášho spôsobu chápania a prijímania Boha. Pri utrpení je človek pokúšaný, aby sa uzavrel vo svojom strachu a vidí len svoju situáciu. Bez toho aby to spozoroval môže sa stať príliš náročným, aj keď odmieta pomoc, pretože si nevie priznať svoje hranice.

Prijímať Božiu vôľu, znamená reagovať s Bohom na slabosti a utrpenie vlastné, ale aj svojich blížnych. Kristus nám dáva možnosť premeniť každý kríž na úkon obetovania Bohu a na úkon výkupnej lásky za nás, a tiež aj za iných. Kresťan neprosí o blahobyť, ale ani o utrpenie, prosí o schopnosť obetovať sa každý deň Bohu a druhým ako svedectvo vernosti a lásky. Verí, že v každej životnej okolnosti, má jeho život zmysel. Kresťanské náboženstvo nie je posolstvom rezignácie alebo útechy, ale

⁵⁹ Porov. SLOVNÍK SPIRITUALITY, usporiadali S. DE FIORES; T. GOFFI. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 1028-1031.

záväzkom usilovať sa o celkové povznesenie skrze vieru. Kresťan má spoluúčast' na boji proti akejkoľvek forme utrpenia, ale z hľadiska Kristovho myslenia.⁶⁰

V dnešnej urýchlenej dobe sa všetko prepočítava ekonomicky. Nenájdeme nikde tak dokonalú ekonomiku, akou je ekonomika spásy. V priemysle riešime problémy s likvidáciou odpadu. V ekonomike spásy je využiteľný každý odpad, každá strata, každý nezdar, každý neúspech, každá bolesť, každé utrpenie.

Každá kresťanská spiritualita má svoje špecifiká a slúži k prospechu celého spoločenstva. Každá spiritualita si vyberá určitý aspekt Kristovho tajomstva (napr. ohlasovanie), na ktorom stavia ďalšie prvky tak, že se postupne vytvorí obraz celého Krista.⁶¹ Duchovný život v kresťanskom zmysle je taký, v ktorom je prítomný Duch Svätý. Duchovný život je v tomto zmysle cesta nasledovania Pána, až ku zjednoteniu ľudskej vôle s Božou.⁶² Človek, ktorý žije duchovne sa stále viac pretvára v Kristovi skrze Ducha Svätého. V ňom je cirkev živým spoločenstvom, kde stredom je Kristus, cez ktorého všetko má život, poriadok a cieľ.

Duch svätý je prítomný a koná v každom okamihu a stáva sa princípom večného života. Prostredníctvom neho môžeme zažívať prítomnosť Božieho kráľovstva. Obnovuje každý vzťah v pravde, pretože je jeho podstatou. Slobodným prijatím Ducha Svätého sa telo stáva „duchovným“ a skutočnosti priezračnejšími.⁶³

Utrpenie patrí k tajomstvám človeka. Nadprirodzený zmysel utrpenia je zakotvený v božskom tajomstve vykúpenia sveta. Ľudský zmysel utrpenia je v tom, že človek v ňom nachádza seba samého, svoju ľudskosť, svoju dôstojnosť, svoje poslanie.⁶⁴

3.1 Bolesť a trápenie sveta z pohľadu človeka

Sv. Augustín neustále prehlboval vzťah Boha a človeka. Aby mal správny pohľad na Boha a teda aj správny pohľad na človeka, skúmal ich spoločne: človeka mysliac na Boha, Boha mysliac na človeka, ktorý je jeho obrazom. Vo Vyznaniach sa pýta: Čím si pre mňa, Pane, a čo som ja pre teba? Človek nemôže sám seba pochopiť, len v zameraní na Boha. Augustín vidí človeka ako natiahnutého po Bohu, v slovách „Stvoril si nás pre

⁶⁰ Porov. Spiritualita SLOVNÍK SPIRITUALITY, usporiadali S. DE FIORES; T. GOFFI. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 1031- 1033.

⁶¹ Porov. tamtiež s. 907-908.

⁶² Porov. WEISMAYER, J.: *Život v plnosti: dějiny teologie duchovního života*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství. 1994, s. 27.

⁶³ Porov. TENACE, M.: *Vybrané kapitoly z antropologie*. 1. vyd, Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2001, s. 28-29.

⁶⁴ Porov. Ján Pavol II. : *O kresťanskom zmysle ľudského utrpenia, Salvifici doloris*, s. 57.

seba a naše srdce je nespokojné, kým nespočinie v tebe“. Vidí ho ako schopného byť vyzdvihnutý k bezprostrednému videniu Boha: konečno, ktoré dosahuje nekonečno. Táto schopnosť je navždy vtlačená do nesmrteľnej duše človeka, je znakom jej veľkosti. Človek svoje šťastie nemôže nájsť mimo Boha.⁶⁵

Ľudský život je neustálym zápasom medzi dobrom a zlom. Snaha vyhýbať sa hriechu a očisťovať srdce prináša pokoj. Človek vnútorne dobrý a čistý vidí všetko jasne a chápe dobre, čisté srdce preniká nebo a peklo. Duchovný človek sa stará o seba, nie však o druhých. Ak niekto chce dosiahnuť pravý pokoj a zjednotenie s Bohom, potrebuje sa pozeráť len na seba a všetko ostatné odložiť.⁶⁶ Dobré vnuknutia prinášajú radosť, pevnosť zmýšľania, odvalu, silu a lásku k Bohu, naopak zlé vnuknutia smútok a súženia. Láska k Bohu môže prekonať všetky ťažkosti.⁶⁷

Boh to dopúšťa jednotlivé situácie pre pokoru človeka. Aj pýcha, ľahostajnosť, márnivosť sú príčinou každého nášho nepokoja. Boh nás touto cestou chce priviesť bližšie k sebe – k „Dobru“. V našom živote sú chvíle bolestné, sklamanie a neúspechy, ktoré je možné v spojení s Kristom premeniť. K darom, ktoré prinášame pri sv. omši, je možné pridať i všetky bolesti, ťažkosti, sklamania, neúspechy, vlastné zlyhania a ich dôsledky. To všetko je možné dať na paténu či do kalicha vo chvíli obetovania, pridať ku Kristovej obeti. Pán premení i tieto prinesené bolesti v požehnanie a novú milosť, rovnako ako sa premení víno v Kristovu krv. Vnútorne prežívaná sv. omša mení i hodnoty nášho života, ako aj každá proti hodnota a odpad sa tu môže premeniť v poklad.

Čím viac sa snažíme milovať Boha, tým nevyhnutne väčšia bude láska k tým, ktorých Boha tak veľmi miluje. V našom živote je najlepšie využitá hodina, v ktorej Ježiša najviac milujeme. Každý deň ponúka veľa príležitostí na prijímanie a premenu utrpenia, stačí uprieť pohľad na Krista a uvedomiť si, koľko nespravodlivých obvinení, posúdení, nevd'ačnosti a poníženia musel prijať. A najväčším fiaskom, ak si môžeme dovoliť tak sa vyjadriť bola jeho smrť, v ľudských očiach neúspech.

V každom utrpení je potrebné pozeráť na Krista. Ak s láskou prijímame utrpenie, premení na milosť v našom živote a v živote ľudí okolo nás. Bude nás to viesť k väčšej vnímavosti utrpenia druhých. V tomto ohľade netreba prechádzať

⁶⁵ JÁN PAVOL II.: *Augustín z Hippo*, Prešov : vydavateľstvo Michala Vaška, 2005, s. 19-21.

⁶⁶ *Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.*“ (Lk 5,8)

⁶⁷ KEMPENSKÝ, T.: *Následování Krista*. Olomouc: Grafia Zlín, přel. J. Pernikář., s. 69.

k poučovaniu druhých ako niest' kríž, iba Pán vie, že pre niekoho je najnáročnejšie fyzické utrpenie a u druhých je to skôr psychická záťaž.

Ľudské utrpenie prebúda v nás súcit, vzbudzuje úctu a naplňa nás obavou. V utrpení sa skrýva veľkosť osobitného tajomstva.⁶⁸

V závere tejto kapitoly prinášame odporúčaniapre väčšiu radosť zo života, ktoré pápež František zveril svojim rodákom,⁶⁹ a ktoré nám môžu pomáhať v sebareflexii na svoj život a v postoji k utrpeniu:

1. Ži a nechaj žiť – znamená riadiť sa princípom: Hýbať sa smerom dopredu a iných nechať robiť to isté.

2. Rozdávaj sa ostatným – je potrebné byť otvoreným a veľkorysým voči iným. Ak sa uzatvoríme do seba, je to riziko, že sa staneme egocentrickí. Obrazne povedané: stojaté vody sa premenia na hnojúce.

3. Postupuj v živote pokojne – Svätý otec použil obraz z argentínskeho románu, v ktorom sa hlavná postava spätne hodnotí svoj život: v mladosti bol prúdom plným skál, ktoré si so sebou niesol, ako dospelý bol náhliacou sa riekou a v starobe sa pohyboval pomaly ako voda v bazéne. Práve obraz vody v bazéne nesie v sebe schopnosť láskavého a pokorného pohybu, teda pokojného života.

4. Zdravý zmysel pre voľný čas - Konzumný spôsob života nám priniesol nepokoj a stres, čím sme prišli o zdravú kultúru trávenia voľného času. Ide o zmysluplné prežívanie voľného času - o umenie radosti z umeleckého diela, literatúry, z hier, vzájomnej komunikácie.

5. Nedeľa má byť našimi prázdninami - sviatkom - nemáme ju naplniť prácou, ale oddychom najmä v rodine, prípadne v kruhu blízkych.

6. Nájsť novátorské spôsoby na vytvorenie dôstojných pracovných miest pre mladých ľudí – poskytovať dostatok príležitosti, nestačí dať jedlo. Dôstojnosť získate, keď domov prinesiete jedlo vlastnou prácou.“

7. Rešpektuj a staraj sa o prírodu - degradácia životného prostredia je jednou z najväčších výziev, ktorým čelíme a tiež jednou z otázok, ktorú si sami sebe nedávame je: Nepácha ľudstvo zločin takýmto tyranským správaním sa k prírode?

⁶⁸ Porov. Ján Pavol II. : *O kresťanskom zmysle ľudského utrpenia, Salvifici doloris*, s. 9.

⁶⁹ www.catholicnews.com.

8. Prestaň byť negatívny – vedieť spracovať negatívne myšlienky je prospešné zdraviu. Ak hovoríme o iných v zlom naznačuje to nízky stupeň sebaúcty. Namiesto vyzdvihovania seba, ponížujeme druhých.

9. Nesnaž sa prevracat' iných na tvoju vieru, rešpektuj iné vierovyznania – Byť v osobnom dialógu s inými vierovyznaniami a inšpirovať ich svedectvami. Nemá ísť o cielené presvedčovanie, ale o dialóg, kde každý vstupuje s vlastnou identitou. Cirkev tak rastie vďaka svojej príťažlivosti, nie vábením iných.

10. Pracuj pre mier – Dnes žijeme v čase mnohých vojen a volanie po mieri tak musí znieť mimoriadne hlasno - je vždy aktívny a dynamický.

Týchto 10 rád pre život od pápeža Františka nás môže nabádať k pokojnému prežívaniu, ale aj konaniu. Ak by sme to porovnávali so životom svätých, vidíme, že tieto body naplňali svojim životom.

3.2 Bolesti a trápenie z pohľadu svätých

Život každého svätca je spojený s utrpením. Bolesť obsahuje v sebe očistnú zložku a svätosť je spojená s utrpením postupne premieňa človeka. Novodobí svätci ako sv. Ján Pavol II. má invocáciu v litániách *zamilovaný do Kristovho kríža*, sv. páter Pio má označené v litániách, že *trpezlivo prijímal pokorenia* a bl. matka Tereza z Kalkaty mnoho trpela prežívaním temnej noci a o tomto jej trápení vedel iba Pán.

Ako čítame u svätej Terézie z Lisieux, do nebeského kráľovstva je možné vstúpiť len s čistým srdcom – Ježiš hovorí o veľkej otvorenosti, dôvere, odovzdaní sa Bohu – teda zakusovať, že Boh je náš milujúci otec.⁷⁰ Toto je pravý pokoj a pravé šťastie. Sv. Terézia často opakovala, že Boh má v rukách srdcia druhých a nakláňa tak ako On chce. Bola si vo svojom živote vedomá, že ak aj Pán dopustí nejaké zlo, je to z Jeho dobrotivej ruky, ktorá ho premení na dobro.

Sv. Katarína Sienská vyznáva vo svojich Dialógoch: Moji služobníci, akoby zamilovaní do mojej lásky a hladní po pokme duše, bežia k stolu najsvätejšieho kríža a chcú prinášať blížnemu veľký úžitok tým, že budú znášať veľké utrpenie. Túžia si zachovať čnosti a získať ešte ďalšie tým, že na svojom tele ponesú Kristove rany. To je možné vďaka tomu, že ich trpiaca láska žiari aj v tele a prejavuje sa pohrdaním seba a radosťou z potupovania, ktorej sa jej dostáva, znášaním protivenstiev a bolestí

⁷⁰ Porov.. AUGUSTYN, J.: *Kde jsi, Adame?* Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladateľstvá, 1998, s. 62.

prichádzajúcich zo všetkých strán a všetkými možnými spôsobmi. Radujú sa z každej bolesti, a trápi ich naopak potešenie a každá útecha, ktorá sa im dostane od sveta.⁷¹ Kto miluje netrpí... je známe vyjadrenie každého človeka, ktorý sa usiluje o dokonalosť. Podľa Edity Steinovej, ak je duša spojená s Kristom, trpí spolu s Ukrižovaným, duša sa tak očisťuje v páľčivej trýzni sebapoznania.⁷²

3.3 Utrpenie rehole

Regula, ktorú napísal sv. Augustín - *Regula ad servos Dei* - pravdepodobne pre svoju vlastnú komunitu v Hippo a *De opere monachorum* pre mníchov v Kartágu, tvorí 8 kapitol a neskôr bola prepracovaná, pre ženské rehole. Základnou myšlienkou je biblické nasledovanie prvotnej obce, a konkrétne „Jedno srdce a jedna duša na ceste k Bohu.“ (por. Sk 4,31-35). Slová ...*na ceste k Bohu* pridáva sv. Augustín. Z dôvodu nasledovania spoločenstvo samé predstavuje rozhodujúcu základnú hodnotu všetkého a celý život sa jej má funkčne podriaďovať, bez extrémov, bez osobného vypínania a bez preťažovania jednotlivca, pod vedením slov samotného Písma.⁷³

Dogmatická konštitúcia *Lumen gentium* (LG, 43-44) hovorí o rehoľných sľuboch ako o záväzkoch, ktorými sa človek zaväzuje zachovávať tri evanjeliové rady. Ide tu o sľub ako formu záväzku a evanjeliové rady, ktoré sú obsahom tohto záväzku.⁷⁴

V Reguli sa pripomína, že už v jeho dobe boli rehoľníci, bohatí, ktorí sa usilovali pokoru a chudobným sa dávala príležitosť k pýche. Platí to aj v dnešnej dobe nie v materiálnom ale v duchovnom bohatstve, o motívoch vstupu do kláštora, o nadaní, či túžbe po sebarealizácii. Žiadostivosť očí, žiadostivosť tela a pýcha života s nimi zápasíme až do konca života. Sľuby vyjadrujú akoby trojitú alternatívu, na ovládanie žiadostivosti. Rehoľník prijatím sľubov čistoty, chudoby a poslušnosti, dáva prednosť anticipácii budúceho života ako života na zemi. Každodenným odriekaním učí seba a druhých prijímať všetko z Božej ruky. Je si vedomý, že bez Božej milosti nie je toho schopný a preto ďakuje za túto prijatú milosť.⁷⁵

⁷¹ Porov. SVATÁ KATEŘINA SIENSKÁ: *Dialog s Boží prozřetelností*, Praha: Krystal OP, s. 127- 128.

⁷² STEINOVÁ, E.: *Věda kříže*. 1 vyd., Brno: Cesta, 2000, s. 199.

⁷³ Porov. DROBNER, H.R.: *Patrologie: úvod do studia starokřesťanské literatury*. 1. vyd., Praha: Oikoymenth, 2011, s. 554 – 556.

⁷⁴ Porovnaj *Lumen gentium*, dostupne na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/lumen-gentium>

⁷⁵ Porov. Tarsicius Van Bavel, OSA: *Regula Augustína z Hippo. Úvod–preklad–komentár*. Zvolen: Jas, 1995; Porov. Lichner, M.: *Jednota a pokora ako východisko teologického chápania rehoľných sľubov*

Ako liek na utrpenie a spory používa sv. Augustín odpustenie prijaté a darované, ktoré obnovuje vzťahy a učí pokore. Život v spoločenstve slúži predovšetkým na prekonávanie sebecka a v obrátení sa k Bohu a k blížnym. Spočíva na pilieroch ako sú nemajetnosť všetkých členov kláštora, radostná poslušnosť a práca, ktorou každý prispieva k spoločnému dobru. Sv. Augustín sa písaniu Reguly necháva inšpirovať sv. Pavlom, ohľadom telesnej práce. Konštatuje, že apoštoli dostali doporučenie od Pána žiadať príslušnú obživu od veriacich; ale Pavol sa skôr živil prácou vlastných rúk.⁷⁶ Toto konštatovanie je návodom pre každú komunitu, ktorá sa živí prácou, ktorá so sebou prináša aj námahu, aj utrpenie.

3.3.1 Bolesti a trápenia rehoľného spoločenstva z pohľadu človeka

Augustín na základe svojich skúseností poznal čoraz hlbšie vnútro človeka. Vedel, že pokoj, nezávisí od vlastnenia vecí, od spokojnosti alebo bezstarostnosti života, od života bez ťažkostí, ale od vlastnenia Boha. Sám zo začiatku hľadal život bez ťažkostí a neskôr prichádza k tomu, že pravý pokoj prináša život pre Boha a pre jeho službu a službu bratom. Pokoj nepochádza zo života bez starostí, ale z vlastnenia Boha. Zakorenenie v Pánovi, je jedinou najdôležitejšou úlohou každého rehoľníka, a tiež každého rehoľného spoločenstva. Zakladateľ premonštrátskeho⁷⁷ rádu - sv. Norbert bol charakteristický svojou silnou vierou, dokonca iní o ňom hovorili, tak ako vyniká sv. Bernard z Clairvaux láskou, vyniká sv. Norbert vierou. Žil jedine v Bohu, nič nepociťoval v ťažkostiach, v útokoch na život sa nebál. Boh mu bol všetkým a vo všetkom.⁷⁸

Edita Steinová (sv. Terézia od Kríža) jednej postulante radí, že pokiaľ ide o utrpenie nášho Pána, je potrebné zaobchádzať so svojím telom s múdrou prísnosťou, umŕtvovať sa a neriadiť sa vlastnou vôľou a záľubami. Lebo tie boli príčinou Kristovho utrpenia a smrti. Pri inej príležitosti píše predstavenej novo založeného kláštora, to že sa v takom horúcom počasí museli naťahovať do biednych domčekov, bolo Božie riadenie.

v *myslení sv. Augustína*, s. 23-42. In: Lichner, M., Jusková, M., Benkovský, J.: *Rehoľné sľuby v konfrontácii spiritualít*, Bratislava: Dobrá kniha, 2015.

⁷⁶Porov. DROBNER, H.R.: *Patrologie: úvod do studia starokřesťanské literatury*. 1. vyd., Praha: Oikoymenth, 2011, s. 556-558.

⁷⁷ Dnes a svete žije asi 1500 premonštrátov a premonštrátiiek na všetkých kontinentoch, s ťažiskom v Európe a v Amerike. ⁷⁷ Porov. Handgrätinger, T.: *Setkání a poslání: Premonštrátská spiritualita*. 2015, s. 52.

⁷⁸Porov. KONGREGÁCIE SESTIER PREMONŠTRÁTOK, SLOVENSKÁ PROVINČIA. *Príručka modlitieb a zvykov*. 2009, s. 186 -187.

Majú byť ostatným ľuďom príkladom a dokázať im, že sa skutočne hlásia k tomu, čo sľúbili v Kristovej chudobe. Tie, ktoré žiadajú o prijatie z toho spoznajú, aký duch sa má pri vstupe naplniť. Sestry majú na seba zobrať umŕtvovanie a kajúcnosť a usilovať sa o to, aby za Krista niečím zaplatili a nepodobali sa tým, ktorí hľadajú iba vlastné pohodlie a útechu. Majú byť schopné to prijímať pre Boha a jedine pre neho trpieť, lebo ak náš život nie je napodobňovaním Ukrižovaného, nemá žiadnu cenu. Boh volá duše do kláštora, aby ich vyskúšal, preto je nutné aby ich stretávali aj skúšky a pokusenia zo strany ľudí, aj zo strany zlých duchov aby sa zdokonaľovali v úzkosti a bez útechy. Tieto skutočnosti sa musí rehoľník snažiť trpezlivo znášať. Nevyberať si kríž, ktorý sa zdá menší - čím viac je nejaké bremeno ťažšie, ľahšie je tým, ak ho nesieme z lásky k Bohu.⁷⁹

3.3.2 Bolesti a trápenia rehoľného spoločenstva z pohľadu zakladateľa

Svätý Augustín sústreďuje celý rehoľný život do praktizovania nového prikázania, aby boli mnísi privedení k jednote. Celá Regula sv. Augustína⁸⁰ je vyjadrením súladu evanjelia a apoštolských ustanovení. Ukazuje ako model komunitu apoštolov a prvotnej cirkvia potom upriamuje náš pohľad až k srdcu Najsvätejšej Trojice, prameňu každého spoločenstva medzi ľuďmi. "Navzájom v sebe ctíte Boha, ktorého chrámami ste sa stali."⁸¹

Regula vyzýva k úcte navzájom, ktorá lieči vzťahy, a ktorá umožní tešiť sa z darov druhého a priať dobro. Krotí pýchu a jej novodobé prejavy ako individualizmus, seberealizáciu, ap. Pomáha rehoľníkovi zvládať moderné komunikačné prostriedky v zdravej miere, bez závislostí. Sv. Augustín sám prešiel touto školou ako manichejec, ako rečník, ktorý hľadal pravdu ako ten, ktorý načúval homíliám sv. Ambróza. Ukazuje nám, kde pramení bolesť, trápenie, a že je potrebné liečiť túžby. Podrobné čítanie Regule poukazuje na to, že iba túžba upriamená na Pána uzdravuje, iba zriadené túžby liečia naše srdce v oblasti chudoby, čistoty aj poslušnosti,

⁷⁹ STEINOVÁ, E.: *Věda kříže*. Brno: Cesta, 2000, s. 215- 217.

⁸⁰ Augustín ovplyvnil kresťanský ideál rehoľného života, keď napísal najstaršiu mníšsku Regulu na Západe (okolo roku 397) . Táto Regula vznikla na začiatku jeho rehoľného života, v období medzi deviatym a jedenástym storočím sa začala používať ako platná a samostatná pre rehoľníkov. Porov. Tarsicius Van Bavel, OSA: *Regula Augustína z Hippo. Úvod–preklad–komentár*. Zvolen: Jas, 1995, s. 9-11.

⁸¹ Porov. KONGREGÁCIA SESTIER PREMONŠTRÁTOK, ZO SVATÉHO KOPEČKA PRI OLOMOUCI. REGULA, KONŠTITÚCIE, 2008, čl. 19.

a učia v predstavených hľadať Boží zámer. Ohľadom žiadostivosti sv. Augustín pripomína, že do pokušenia nepríde nikto, kto dobrou vôľou víťazí nad zlou žiadostivosťou. A predsa ani rozhodnutie dobrej vôle nestačí, ak Pán nedaruje víťazstvo nad pokušením tomu, kto sa modlí.⁸²

Výchova srdca, výchova v oblasti túžob je celoživotná námaha človeka, spojená s Pánovou milosťou. Sv. Augustín pripomína k nášmu povolaniu, že ak by sme sa nezriekli radostí, ktoré ponúka manželstvo, nemohli by sme zhromažďovať v tomto spoločenstve, v ktorom všetci žijete zdržanlivo. Tieto slová o zdržanlivosti, pochopia iba tí, ktorým to je dané, a tiež aj naplnia, čo chcú. Toto slovo nechápu všetci, ale iba niektorí, lebo je aj Božím darom aj slobodným rozhodnutím.⁸³ Fyzická choroba a staroba sú procesom očisťovania, s ktorým sa stretávame aj v kláštore. Sv. Augustín nás učí, že starostlivosti o chorých treba venovať zvláštnu pozornosť a uveriť Božej služobnici, ak ju trápi aj skrytá telesná bolesť, lebo práve cez tieto potreby z choroby a staroby sa učíme byť závislé na druhých, oslobodzujeme sa od ilúzií, dotýkame sa krehkosti a nestálosti života. Môžeme sa zároveň aj radovať z malých pozorností, z priateľstva a porozumenia a byť vďačné Pánovi. Aj citové osamotenie patrí medzi ťažkosti rehoľného života. Nechávame postupne zomrieť citom aj tým krásnym a čistým, aby sme rástli v láske k Bohu a k nezištnej láske k ostatným. Malým každodenným umieraním sa začína naplňovať tajomstvo integrácie (premeny zla), ktoré je predohrou vzkriesenia, svojho a tých druhých.⁸⁴

Mať rád a prejavovať lásku je prvým prejavom premeneného. Láska má byť „matkou poznania“ a nie následkom toho, čo „poznáme.“ Boh by mal mať vždy prístup prehovoriť k našej intimite. Podmienkou kultivovaného rozhovoru je mlčanie a vrúcna modlitba, tak ako to bolo u Augustína, vďaka jeho matke Monike.

Naše spoločenstvo v premonštrátskej komunite je spoločenstvom Cirkvi na základe krstu a našich sľubov. Spoločenstvo prežívame ako dar od Boha, ktoré naplňame v našich komunitách. Toto spoločenstvo vyjadruje slovo Koinonia (gr. κοινωνία), ktoré pochádza zo slovesa koinoneo⁸⁵, čo znamená komunikovať, zdieľať rovnaké

⁸²Porov. SV. AUGUSTÍN/AUGUSTINUS AURELIUS/: *O kresťanskej náuke; o milosti a slobodnej vôli*. Prešov: Petra, 2004, s. 185.

⁸³Porov. SV. AUGUSTÍN/AUGUSTINUS AURELIUS/: *O kresťanskej náuke; o milosti a slobodnej vôli*. Prešov: Petra, 2004, s. 184.

⁸⁴Porov. CENCINI, A.: *Život v usmírení*, Praha: Paulínky, 1998, s.152-153.

⁸⁵Líši od latinského societas - spoločenstvo. Spoločenstvo sa skôr odvoláva na dohodu, a znamená partnerstvo.

skutočnosti, vlastnosti alebo dokonca problémy s inou osobou. Koinonia je intímny vzťah, vnútorná príbuznosť, podobnosť. V pravoslávnej cirkvi sa používa na pomenovanie svätého prijímania (haghia koinonia) - účasť na daroch Krista.

Slovo Koinonia sa vyskytuje v Biblii 20-krát. Prvotný význam koinonia je "bratstvo, (priateľstvo), zdieľanie spoločného, splynutie." Prvýkrát sa vyskytuje toto slovo v Skutkoch apoštolov (Sk 2, 42): „oni sa venovali učeniu apoštolov a na spoločensťve, na lámaní chleba a modlitbe“. Ďalším textom je text zo Skutkov apoštolov, ktorým bol inšpirovaný svätý Augustín a ktorý máme v úvode našej Konštitúcie:

Keď nadišli dni Turíc, mnohí z tých, ktorí si vypočuli v Jeruzaleme svedectvo apoštolov o zmŕtvychvstaní Ježiša Krista uverili a boli pokrstení. Ich život je opísaný v Skutkoch apoštolov slovami, ktoré veľmi miloval svätý Augustín: „A keď sa pomodlili, zatriaslo sa miesto, na ktorom boli zhromaždení, všetkých naplnil Duch Svätý a smelo hlásali Božie slovo. Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné. Apoštoli veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstaní Pána Ježiša a na všetkých spočívala veľká milosť“ (Sk 4, 31-33).⁸⁶

Život v spoločensťve je zároveň darom i záväzkom, hrievnou a úlohou, požehnaním a aj poslaním. Život v rehoľnom spoločensťve znamená chcieť byť jedno srdce a jedna duša⁸⁷. Ďalším je spoločne bývať, modliť sa, jesť, hovoriť, tráviť voľný čas, spoločne oslavovať⁸⁸. Znamená tiež mať všetko spoločné a usilovať sa o osobnú skromnosť⁸⁹. Vzájomne si pomáhať a podporovať sa cez sesterské napomenutia a vzájomnú informovanosť, spoločné a osobné rozhovory, pozornosťou voči iným, prijatím zodpovednosti za druhých a za celok.⁹⁰ Zdieľať život spolu tiež znamená

⁸⁶ Porov. Seminár o premonštrátskej spiritualite, 24.-25. September 2010, Vrbové. Interný materiál, vlastné poznámky.

⁸⁷ Náš Pán nás vo Svätom písme vyzýva a povzbudzuje: **milovať sa navzájom**: „bratskou láskou“ (Rim 12, 10); **byť k sebe úctiví**: „predbiehajte sa vzájomne v úctivosti“ (Rim 12, 10); **byť jednomyselní**: „Navzájom rovnako zmyšľajte, napokon buďte všetci jednomyselní, súcitní, bratsky sa milujte! Buďte milosrdní a pokorní!“ (Rim 12, 16; 1 Pt 3, 8); **prijímať sa navzájom**: „Preto prijímajte jeden druhého, ako aj Kristus prijal vás, na Božiu slávu.“ (Rim 15,7).

⁸⁸ Máme **podporovať jeden druhého**: „Preto sa navzájom potešujte a povzbudzujte jeden druhého, ako to aj robíte.“ (1 Sol 5,11; Hebr 3,13); **pobádať sa navzájom smerom k láske a k dobrým skutkom**: „Všímajte si jeden druhého, a tak sa pobádajte k láske a k dobrým skutkom.“ (Hebr 10,24); **pohostinnosť**: „Budte vospolne pohostinní bez šomrania.“ (1 Pt 4,9).

⁸⁹ Sme pozvaní **slúžiť si vzájomne**: „Lebo vy ste povolani pre slobodu, bratia, len nedávajte slobodu za príležitosť telu, ale navzájom si slúžte v láske!“ (Gal 5,13); *piesne*.“

⁹⁰ Pozri: **odpúšťať si**: „Budte k sebe navzájom láskaví a milosrdní, navzájom si odpúšťajte, ako aj vám odpustil Boh v Kristovi!“ (Ef 4,32); **poučať a napomínať sa**: „Kristovo slovo nech vo vás bohati

s ostatnými tráviť vlastný čas v aktívnej pastoračnej službe (farnosť, škola, práca s mládežou, vytváranie duchovných centier); deliť sa o vlastné materiálne prostriedky v starostlivosti o tretí svet, príp. o aktuálne potreby.

Každý, kto žije v spoločenstve vie o jeho úskaliach, ktoré so sebou takéto spoločenstvo prináša, a čím sa tieto ťažkosti stávajú pre každého jeho úlohou. Preto je základnou povinnosťou premonštrátskeho spoločenstva budovať v láske ľudskú a cirkevnú komunitu, teda tvoriť a podporovať dovnútra a aj navonok jednotu v Kristovi. To, čo spoločne buduje a žije spoločenstvo, sa má podľa Augustína z nášho spoločenstva vylievať do lásky, ktorá zahŕňa všetkých ľudí.⁹¹

Víziu premonštrátskeho rádu možno zhrnúť do troch oblastí, ktoré sú dnes stále aktuálne, ako tomu bolo v náväznosti na sv. Augustína v čase zakladateľa premonštrátov sv. Norberta z Xanten na začiatku 12. storočia – obnova cez zameranie mysle na Boha (*contemplatio*), spoločenstvo (*communio*) a misijné svedectvo (*actio*).⁹²

prebýva. Vo všetkej múdrosti sa navzájom poúčajte a napomínajte a pod vplyvom milosti spievajte Bohu vo svojich srdciach žalmy, hymny a duchovné piesne.“ (Kol 3,16).

⁹¹ Porov. Handgrätinger, T.: *Setkání a poslání: Premonstrátská spiritualita*. 2015, s. 44-47.

⁹² Porov. Handgrätinger, T.: *Setkání a poslání: Premonstrátská spiritualita*. 2015, s. 13.

4 Spočinitie v Pánovi

Sv. Augustín je vzorom pre náš vnútorný život. Podľa sv. Augustína nás Boh v prvom rade pozýva poznať samých seba. Vnútorný život nás otvára pre základy mravných zásad, odmaskuje falošné riešenia a volá nás k poctivému poznaniu našich darov i slabostí. Sebapoznanie znamená počúvať, čo o mne hovorí Boh, vyžaduje ticho a pokoj. Len pred Bohom je človek sám sebou a v skutočnej pravde. Tak ako píše: „Bože, hovor pravdu v mojom srdci, pretože ty jediný pravdu hovoríš“.⁹³ V Ostii mu napadla dôležitá myšlienka týkajúca sa jeho hľadania Pravdy: „Stvorenia musia mlčať, ak má nastať ticho, v ktorom môže Boh prehovoriť“. To platí aj o našich časoch.

V živote Augustína je nasledovania hodná práve jeho rozhodnosť nezostať len pri nariekaní nad vlastnými chybami. Veľmi chcel zmenu, ale uvedomil si, že bez Božej milosti to nepôjde. Na osobnom prežívaní si naplno vyskúšal ako vyladiť vzťah medzi slobodou a milosťou, ako ho chápať. Milosť podľa neho stojí vysoko nad slobodou človeka a bez nej človek nie je schopný urobiť nič dobré. Predsa sa prirodzene vytvára istý model spolupráce medzi slobodou a milosťou, pričom sa Božia milosť vždy zastaví pred slobodou človeka a pýta si povolenie k vstupu.

Mnohé Augustínovemyšlienky sa zrodili v jeho modlitbe, v rozhovore s Bohom. Čím viac sa odovzdáva živej modlitbe rozhovoru, tým viac sa preňho Boh stáva väčším: „Daj mi sám seba, Bože môj, navráť mi seba, lebo Ťa milujem, a ak Ťa málo milujem, rozmnož moju lásku. Nemôžem zmerať, koľko chýba k mojej dokonalej láske, aby môj život plynul v Tvojom objatí a nikdy sa od Teba neodvrátil, kým sa nepohrúži do skrytosti Tvojej tváre. To jediné však dobre viem, že všade mi je zle, keď som mimo Teba; nech som kdekoľvek mimo seba, alebo hoci aj v sebe. Všetko moje bohatstvo, keď ním nie je Boh, všetko je len úžasným nedostatkom.“⁹⁴

Ďalšou skutočnosťou bola situácia v záhrade, kedy počul detský hlas, ktorý opakovane spieval „Vezmi a čítaj!“. Uvažovanie nad touto skutočnosťou ho viedlo k tomu, aby začal čítať Bibliu, slová sv. Pavla (1 Rim, 13, 13).⁹⁵

Čítaním tohoto textu skoncoval s pochybnosťami a so strachom, pretože ho naplnila radosť. Stretol sa priateľom Alipiom a všetko mu rozpovedal a pokračoval v čítaní, čo

⁹³Porov. Sv. Augustín: *Vyznania* (12, 16), Trnava: SSV, 1942.

⁹⁴*Rehoľa sv. Augustína na Slovensku* http://www.aug.sk/sv-augustin/#_edn1 -http://www.aug.sk/sv-augustin/#_edn58(Z homílií Mons. Bernarda Bobera košického arcibiskupa-metropolitu z príležitosti 1657 výročia narodenia Sv. Augustína).

⁹⁵„Žime tak, aby naše správanie znieslo jasné svetlo. Neoddávajme sa hýreniu, zábavám, nemravnosti a zmyselnosti. Vyhýbajme sa zvadám a závisťi.“ (1 Rim, 13, 13).

ho viedlo ešte väčšej odovzdanosti v Bohu.⁹⁶ So svojou skúsenosťou sa podelil aj matke Monike a svoje spočinutie v Pánovi vyjadril slovami: Potreboval som Teba, len Teba, Bože mojej duše, Bože mojej lásky, Bože môjho života.⁹⁷

Niekedy pociťujeme strach pred tichom, pred sústredením, bojíme sa premýšľať nad vlastnými skutkami, a tiež nad hlbším zmyslom nášho života. Často uprednostňujeme prežívanie neustáleho prítomného okamihu v aktivite, pretože sa nám to javí jednoduchšie. Tak klameme samých seba a predpokladáme, že nám to prinesie šťastie. Často dávame priestor povrchnosti, bez toho, aby sme sa hlbšie zamysleli. Máme strach hľadať pravdu a strach z toho, že pravda si nájde nás a zmení nám život, podobne ako sv. Augustínovi. „Nepokojné je srdce naše, kým nespočinie v Tebe,“

Pravú slobodu získavame vtedy, keď nás Boh zo svojej milosti formuje ako dobrých ľudí, aby sme sa v Kristovi stali novým stvorením, ako to odpovedá výroku: „Stvor mi, Bože, čisté srdce“; pričom myslí na prirodzenosť ľudského srdca. Pokoj duše je účinok a znamenie Božej lásky.

⁹⁶„Kam ideš ty, ja idem tiež. Aj ja sa chcem odovzdať Bohu.“ – Pozri: MALACKY C.:*Nepokojná srdce: Vyznání sv. Augustina v prostem podání*, Praha: Česká provincie řádů sv. Augustína, 1992, s.20

⁹⁷Porov. MALACKY C.:*Nepokojná srdce: Vyznání sv. Augustina v prostem podání*, Praha: Česká provincie řádů sv. Augustína, 1992, s.20.

5 Aktualizácia Augustínovho výroku pre dnešnú dobu

Dnešný človek je doslova spaľovaný rozličnými túžbami⁹⁸ po mnohých veciach. Závisí od toho, aké túžby človek má. Sv. Augustín z vlastnej skúsenosti vedel, že naplnenie túžob neuspokojí naše srdce, kým nespočinie v Bohu. Sám totiž prežil lákanie mnohými túžbami vie, že iba zakorenenie v Pánovi, prináša trvalé šťastie. Iba túžba po Pánovi je tou pravou túžbou, ktorá prinesie pokoj srdca, takto prešiel z ľudských sklamaní do veľkej istoty. Najdôležitejšou zásadou jeho života je žiť s Bohom. Akoby na vysvetlenie k svojmu výroku dodáva „Až bude Boh všetko vo všetkom, všetky túžby sa pominú“.

Očisťovať svoje túžby odporúča aj vo svojej Reguli: *je lepšie menej potrebovať ako viac mať*.⁹⁹ Aby práve rehoľníci usmerňovali svoje túžby a vychovávali svoje srdce; lebo chudobný je nielen ten, kto zanechá čo má, ale aj to po čom túži. Blahoslavenstvo chudobných je práve v tom, že jedinou skutočnou túžbou je Pán. Túžbou Augustína bolo, aby sa jeho dielo rozšírilo do všetkých častí Afriky.

Túžbou každého kresťana, aby sa Pánovo dielo šírilo do celého sveta. Touto myšlienkou sa zaoberal aj emeritný pápež Benedikt XVI, podľa ktorého malé nádeje nemôžu človeka uspokojiť, uspokojiť ho môže iba Nádej, ktorou je Pán. Túžba v človeku je motorom, ktorý ženie, od závislosti nasmerovania túžob. Túžby človeka nie sú abstraktné, ale konkrétne sa prejavujú v obľúbených aktivitách a v osobných vzťahoch. Je potrebné verbalizovať ľudské túžby s ich mnohostrannosťou a ani nepotláčať ambivalentné túžby. Človek sa stane zrelším a šťastným práve vtedy, keď sa jeho ambivalentnosť neochromí, ale usmerní.

Je potrebné vytvoriť priestor na spoznávanie, vyjasňovanie a usmernenie rozdielnych síl v túžbach a oslobodiť sa od tých vzťahov a pút, ktoré robia človeka neslobodným a spútaným. Ak človek uskutočňuje svoju túžbu po duchovnom živote a dlhšiu dobu ním žije, po čase sa objaví v jeho živote ohrozenie a pochybnosti o tejto základnej túžbe. Väčšinou sa tieto túžby prehodnocujú v strednom veku, ale môže to byť aj skôr. Človeka sa zmocňuje pocit znechutenia, odporu a kritiky všetkého, čo bolo v jeho živote doteraz dôležité. S týmto sa stretali už mnísi v staroveku. *Acédia* sa podobá smútku, ale môže viesť až k apatii a lenivosti, na základe telesnej vyčerpanosti.

⁹⁸ Túžba – gr. *desiderium*

⁹⁹KONGREGÁCIA SESTIER PREMONŠTRÁTOK, ZO SVATÉHO KOPEČKA PRI OLOMOUCI. REGULA, KONŠTITÚCIE, 2008, 144 s. pre vnútornú potrebu. bod III/5.

Môže nastať až odpor k duchovným veciam a skončiť uzatvorením sa pred Bohom. Ak je táto situácia pre človeka výzvou, môže zaznamenať základnú zmenu v jeho živote. Môže to byť čas zvláštnej milosti, a ako hovorí sv. Pavol „Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti. (2 Kor 12,9). Keď sa však neprijme výzva tejto krízy, potom sa zmení na nechť existenciálnu, ktorá neumožní akýkoľvek rast.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Porov. BARÁTH, B.: *Vnímať dotyk Boha a pulz života*. Nitra: Spoločnosť Božieho Slova, 2003, s. 115-118.

6 ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo priblížiť život a niektoré myšlienky jedného z významných predstaviteľov patristickej doby, Aurélia Augustína, z ktorého vychádza aj regula premonštrátskej spirituality, a ktorú sa usilujem naplňať v každodennom živote.

Dospela som k záveru, že plnosť, krásu, bohatstvo a hĺbku Augustínovho života nie je možné obsiahnuť v týchto pár stránkach mojej práce. Je to zároveň výzva k novému zápalu srdca, k pohľadu do vnútra svojho srdca. Je to tiež túžba po pravde, nechať sa osloviť, tak ako to bolo u sv. Augustína. Boh vie o každom z nás, o každom našom nepokoji srdca, trápení a bolesti, o každom neúspechu a sklamaní. A v každej takejto ťažkej situácii môže človek dobre obstáť vďaka úplnej dôvere v nekonečné Božie milosrdenstvo a lásku, každodenného úprimného hľadania a budovania vzťahu s Bohom. Príkladom je pre nás sv. Augustín, pretože pokoj srdca človek nájde iba v spočinení v Bohu, vnútornom spolení s Pánom, cez životnú skúsenosť boja dobra a zla pri plnení Božej vôle a následnom prijatí Božej vôle. Vložiť svoj život do rúk Boha, bojovať so svojimi slabosťami, priblížiť sa Bohu, hľadať Boha, čo som našla vo sv. Augustínovi. Uvažovaním nad jeho životom a myšlienkami, ktoré nám zanechal, som si mohla hlbšie uvedomiť poslanie premonštrátskej spirituality.

K tomu nech pomáha aj modlitba na príhovor sv. Augustína, ktorá zároveň sumarizuje jeho dielo:

„Svätý Augustín, veľký zvestovateľ Božej milosti! Ty si vo svojom živote zakúsil silu hľadajúcej a dobyvajúcej Božej lásky. Vypros od Boha svätý nepokoj pre moje srdce, aby som sa uprostred starostí, v ktorých žijem, nikdy nevzdialil od Boha a aby som sa nikdy neuspokojil s pozemskými dobrami a radosťami, ale jeho, môjho Stvoriteľa a Pána, vo všetkoma nadovšetko hľadal a miloval. Daj mi silu, aby som ťa napodobňoval svojim životom, a tak vydával svedectvo Božej pravdy a lásky. Pomôž mi, aby som nepochybil v poslednom cieľi svojej cesty, ale tak ako ty, došiel do večnej vlasti, kde budem naveky s tebou a so všetkými svätými chváliť a zvelebovať nášho Otca. Amen.“

BIBLIOGRAFIA

Písmo sv. a dokumenty Cirkvi

SVĚTÉ PÍSMO STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA, podľa vydania Spolku svätého Vojtecha v Trnave. Vydal Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda v Ríme, 1995. 2619 s. ISBN – neuvedené.

KONGREGACE PRO ZASVĚCENÝ ŽIVOT, ROK ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA. Radujte se. Okružní list zasvěceným mužům a ženám. Z nauky pápeže Františka. Libera Editrice Vaticana, 2014, s. 28.

DOGMATICKÁ KONŠTITÚCIA O CIRKVI:LUMEN GENTIUM, dostupne na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/lumen-gentium>

APOŠTOLSKÝ LIST SVĚTÉHO OTCA JÁNA PAVLA II. : O kresťanskom zmysle ľudského utrpenia - Salvifici doloris. Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1986, 63 s.

BENEDIKT XVI.: DEUS CARITAS EST (encyklika). Biskupom, kňazom a diakonom, zasväteným osobám a všetkým veriacim laikom o kresťanskej láske. Trnava: SSV, 2006, 63 s. ISBN 80-7162-594-9.

Slovníky a príručky

HERIBAN, J.: *Príručný lexikón biblických vied*. 3. opr. a dopl. vyd. Bratislava : Don Bosco, 1998. 1366 s. (Biblica; zv. 4.) ISBN 80-88933-07-2.

SLOVNÍK BIBLICKÉJ TEOLOGIE, zredigoval Xavier Léon-DUFOUR, Trnava: Dobrá kniha . 2003, 2. opr. vyd.1094 s. ISBN 80-7141-414-X.

SLOVNÍK SPIRITUALITY, Stefano, DE FIORES; Tullo GOFFI. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. 1295 s. ISBN 80-7141-338-9, s. 904.

SLOVNÍK SLOVENSKÉHO JAZYKA II. Bratislava: SAV, 648 s, bez ISBN

RES CLARITATIS MONITOR: *Uchovavat si neklid ženoucí k Bohu a k lidem*, homilie svätého otce františka na svätok svätého Augustina,roč.č.X.,č. 17. Vydáva Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie.2013. ISSN:1214-8458.

Primárna literatúra

AUGUSTIN, A.: Vyznania, Trnava: SSV, 1942, 463 s.

SV. AUGUSTÍN/AUGUSTINUS AURELIUS/: *O kresťanskej náuke; o milosti a slobodnej vôli*. Prešov: Petra, 2004. preklad Andoková M, Horka R. 223s. ISBN 80-89007-44-9.

- AUGUSTYN, J.: *Jak hledat a nelézat Boží vůli*. Kostelní Vydří: Karmelitánské Nakladatelství, 1997. 119 s. ISBN 80-7192-312-5.
- ALTRICHTER, M.: *Příručka spirituální teologie*. 1. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2007. 141 s. ISBN 978-0-86715-001.
- ANDOKOVÁ, MARCELA *Rečnické umenie sv. Augustína v kázach k stupňovým žalmom*, Bratislava: Iris, 1. vyd. 2013, 265 s, ISBN 978-80-8153-000-5.
- GROESCHEL, B., J.: *Augustín filosof, teolog, mystik*. Bratislava: Serafín, 2005, 191 s. ISBN 80-8081-006-0.
- HANDGRÄTINGER, T.: *Setkání a poslání: premonstrátská spiritualita*. Doksany: Klášter sester premonstrátek, 2015, 228s. ISBN 978-80-260-8825-7.
- HOŠEK, R.: *Aurelius Augustinus: Říman, člověk, světec*. Praha: nakladatelství Vyšehrad, 351 s. ISBN 80-7021-305-1.
- JÁN PAVOL II.: *Augustín z Hippo*, Prešov : Michala Vaška, 2005. 51 s. ISBN 80-7165-511-2.
- KEMPENSKÝ, T.: *Následování Krista*. překlad Josef Pernikář. Olomouc: Grafia Zlín. 251 s.
- LALLEMANT, L.: *Spiritualita srdce: duchovní učení*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2009, 1 vyd. 342 s. ISBN 978-80-7412-038-1.
- MALACKY, C.: *Nepokojná srdce: Vyznání sv. Augustina v prostem podání*, Praha : Česká provincie řádu sv. Augustína, 1992, 24 s. ISBN 80-901189-2-5.
- MCGRATH, A., E.: *Křesťanská spiritualita: úvod*. Praha: Volvox Globator, 2001, 1. vyd. 310 s. ISBN 80-7207-444-X.
- OSTRÁK, L.: *Patrológia*. Bratislava: CMBF pre vnútornú potrebu, 1988. 170 s. ISBN – neuvedené.
- ŠPIRKO, J.: *Patrológia*. 2. vyd. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1950. 393 s., ISBN – neuvedené.
- TENACE, M.: *Vybrané kapitoly z antropologie*. 1. vyd. Velehrad: Roma, 2003. 68 s. ISBN 80-86045-76-5.
- Van Bavel, T.: *Regula Augustína z Hippo. Úvod–překlad–komentár*. Zvolen: Jas, 1995, 126 s. ISBN 80-88795-01-X.

Sekundárna literatúra

- AUGUSTYN, J.: *Kde jsi, Adame?* Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladatelství, 1998, 296 s. ISBN 80-71923-59- 1.

BARÁTH, B.: *Vnímat' dotyk Boha a pulz života*. Nitra: Spoločnosť Božieho Slova, 2003. 431 s. ISBN 80-85223-65-1.

BENEDIKT XVI. *Cirkevní otcovia od Klementa Rímskeho po svätého Augustína*. Preklad Jaroslav Cepko. 1. vyd. Trnava: Dobrá kniha, 2008. 225 s. ISBN 978-80-7141-658-6.

CENCINI, A.: *Život v usmírení*. Praha: Paulínky, 1998. 158 s. 1. vyd. ISBN 80-86025-15-2.

DROBNER, H.R.: *Patrologie: úvod do studia starokřesťanské literatury*. Praha: Oikoymenh, 2011, 807 s. 1. vyd., ISBN 9978-80-7298-466-4.

FRANKL, V. E.: *Vůle ke smyslu*. Brno: Cesta, 1994, 212 s. ISBN 8085139292

KONGREGÁCIA SESTIER PREMONŠTRÁTOK, ZO SVATÉHO KOPEČKA PRI OLOMOUCI. REGULA, KONŠTITÚCIE . 2008, 144 s. pre vnútornú potrebu.

KONGREGÁCIA SESTIER , PREMONŠTRÁTOK, SLOVENSKÁ PROVINCIA. PRÍRUČKA MODLITIEB A ZVYKOV . 2009, 248 s. pre vnútornú potrebu.

LICHNER, M., JUSKOVÁ, M., BENKOVSKÝ, J.: *Rehoľné sľuby v konfrontácii spiritualít*. Bratislava: Dobrá kniha, 2015, 142 s. ISBN 978-80-7141-885-6.

SEMINÁR O PREMONŠTRÁTSKEJ SPIRITUALITE (preložený materiál T. Handgrättingera), 24.-25. September 2010, Vrbové. Interný materiál, vlastné poznámky.

SENČÍK, Š.: *Moja matka Monika*. Trnava: Dobrá kniha, 1996, 93 s. ISBN 80-7141-101-9.

SVATÁ KATEŘINA SIENSKÁ: *Dialog s Boží prozřetelností*. Praha: Krystal OP, 1998. 358 s. ISBN 80-85929-29-5.

STEINOVÁ, E.: *Věda kříže*. Brno: Cesta, 2000. 1. vyd. 254 s. ISBN 80-85319-92-6.

ŠUPPA, J.: *Vyznat' sa v sebe samom: Rozlišovanie duchov*, Trnava: Dobrá kniha, 212 s. ISBN 978-80-7141-740-8.

BARRY W.A, CONNOLLY W.J.: *Praxe duchovního doprovázení*. Kostelní Vydří, Karmelitánske nakladatelství, 2009, 223 s. ISBN 978-80-7195-217-6.

ŠPIDLÍK, T.: *Jak očistit své srdce?* Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2005. 92 s. ISBN 80-86045-34-X.

PHILIPPE, J.: *Hledaj pokoj ajdi za ním. Malý traktát o pokoji srdce*. Praha: Paulínky, 2005, 94 s. ISBN 80-86025-73-X.

SV. IGNÁC Z LOYOLY: *Duchovné cvičenia: exercície*. Trnava: Dobrá kniha, 2005, 206 s. ISBN 80-7141-487-5.

WEISMAYER, J.: *Život v plnosti: dějiny teologie duchovního života*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1994,

Zoznam iných použitých zdrojov:

Rehoľa sv. Augustína na Slovensku, dostupné: http://www.aug.sk/sv-augustin/#_edn1až
http://www.aug.sk/sv-augustin/#_edn58

www.catholicnews.com

Najstaršie zobrazenie sv .Augustína, dostupné:
http://de.wikipedia.org/wiki/Augustinus_von_Hippo#/media/File:AugustineLateran.jpg

Titulná strana knihy Vyznanie,
dostupné:https://de.wikipedia.org/wiki/Augustinus_von_Hippo#/media/File:AugustineLateran.jpg

Dobová mapa, dostupné:
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Map_of_Mileve_Hippo_Thagaste_in_Numidia.jpg

Zobrazenie atribútu sv. Augustína, dostupné:
https://en.wikipedia.org/wiki/Augustine_of_Hippo#/media/File:Saint_Augustine_by_Philippe_de_Champagne.jpg

Zoznam skratiek

cit.	citované
napr.	napríklad
porov.	porovnaj
r.	rok
s.	strana
sv.	svätý (á)
roč.	ročník
vydav.	vydavateľstvo
vyd.	vydanie
roč.	roč.
prel.	Preložil
SZ	Starý zákon
NZ	Nový zákon
ap.	a podobne
t.z	to znamená
ibid.	z lat. ibidem = na témže mieste

Skratky kníh Svätého písma sú použité podľa:

Sväté písmo Starého a Nového zákona, 1. vyd. Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1995.

7 Anotácia

Priezvisko a meno: Judita Viera Masničáková

Inštitúcia: Katedra spirituálnej teologie CMTF UP v Olomouci

Názov bakalárskej práce:

**Augustinové vplyvy v premonštrátskej spiritualite so zvláštnym pohľadom:
nepokojné je srdce naše, kým nespočinie v Tebe.**

Vedúci: Doc. Dr. Michal Altrichter Th.D.

Počet strán: 46

Počet príloh: 5

Počet titulov bibliografie: 53

Kľúčové slová: Augustín

Vyznania

Obrátenie

Nepokoj srdca

Premonštrátska spiritualita

Bakalárska práca pojednáva o nepokoji srdca u sv. Augustína v pohľade obrátenia, ako to sám vyjadruje vo svojom diele „Vyznania“. Jeho konverzia a celá životná skúsenosť je svedectvom hľadania Božej vôle, vnútorného spojenia s Pánom, neustálym zápasom dobra a zla vo svojom živote. Následné prijatie Božej milosti, ako dar a vnútorný pokoj je jeho víťazstvom a radosťou duše.

7.1 Zoznam príloh

Príloha 1: Najstaršie zobrazenie sv. Augustína

Príloha 2: Titulná strana knihy Vyznanie

Príloha 3: Dobová mapa

Príloha 4: Zobrazenie atribútu sv. Augustína

Príloha 5: Norbert prijíma regulu od sv. Augustína

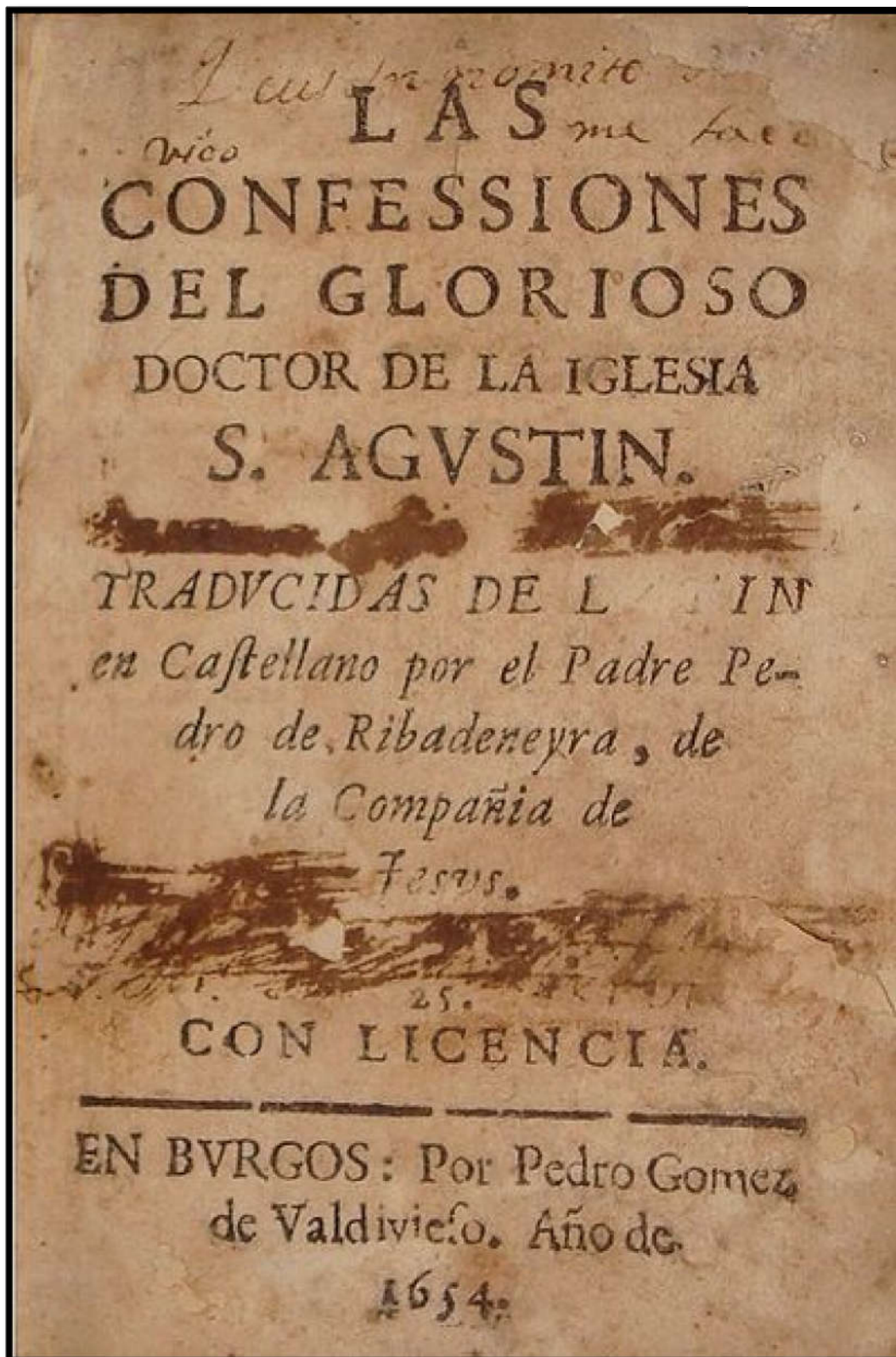
Príloha I: Najstaršie zobrazenie sv. Augustína.

Najstaršie zobrazenie cirkevného Otca, biskupa Aurelia Augustína z Hippo zo 6. storočia, Obraz bol nájdený na stene kaplnky Sancta Sanctorum, ktorá patrila k lateránskej knihovni pápeža Rehoľa Veľkého.

Zdroj: https://de.wikipedia.org/wiki/Augustinus_von_Hippo#/media/File:AugustineLateran.jpg

Priloha 2: Titulná strana knihy Vyznania (zo 17. stor.)

Zdroj: [http://catholichogs.com/pictures/St._Augustine_Confessions\(1\).jpg](http://catholichogs.com/pictures/St._Augustine_Confessions(1).jpg)

Príloha 3: Dobová mapa - Mapa severnej Afriky, rodisko Aurelia Augustina.

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Mileve_Hippo_Thagaste_in_Numidia.jpg

Príloha č. 4 Zobrazenie atribútu sv. Augustína

Svätý Augustín sa znázorňuje s horiacim srdcom v ruke. Je to narážka na vetu z 9.knihy Vyznania: Prebodol si moje srdce, kopijou svojej lásky (Strieborný poklad v Kisslegu, Algäu).

Zdroj:

https://en.wikipedia.org/wiki/Augustine_of_Hippo#/media/File:Saint_Augustine_by_Philippe_de_Champaigne.jpg

Príloha 5: Norbert prijíma regulu od sv. Augustína.

Kaplnka sestier premonštrátok, Kláštor Pia XI. –Vrbové, nástenná maľba

Zdroj: Kongregacia sestier premonštrátok zo Sv. Kopečka